

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

LETNÍ OLYMPIJSKÉ HRY (Sportovní terminologie)

Summer Olympic Games (Sports terminology)

Летние Олимпийские игры (Спортивная терминология)

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a turistickou oblast

Vedoucí práce: PhDr. Milena Machalová

Autor: Jana Bajerová

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Letní olympijské hry (Sportovní terminologie) vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu i ostatní podkladové materiály, které jsem použila, uvádím v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne

Jana Bajerová

V této části bych chtěla co nejsrdečněji poděkovat vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Mileně Machalové za pomoc, cenné rady, připomínky, důležité poznatky a odborné konzultace, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. OLYMPIJSKÉ HRY	8
1.1. HISTORIE OLYMPIJSKÝCH HER	8
1.1.1. STAROVĚKÉ OLYMPIJSKÉ HRY	8
1.1.2. PIERRE DE COUBERTIN	10
1.1.3. OBNOVENÍ OLYMPIJSKÝCH HER.....	11
1.2. OLYMPIJSKÁ SYMBOLIKA A CEREMONIÁLY	13
1.3. ZIMNÍ OLYMPIJSKÉ HRY	15
2. FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÝCH HER.....	17
2.1. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÉ Hnutí.....	17
2.1.1. VYSÍLACÍ PRÁVA.....	19
2.1.2. MARKETINGOVÝ PROJEKT TOP.....	19
2.1.3. PRODEJ VSTUPENEK.....	20
2.1.4. LICENČNÍ PROGRAMY.....	20
3. LETNÍ OLYMPIJSKÉ HRY	21
3.1. PRVNÍ LOH.....	21
3.2. MOSKEVSKÁ OLYMPIÁDA	22
3.2.1. OHLASY NA OLYMPIJSKÉ HRY	23
4. TERMÍNY, PŘEKŁAD PŘEJATÝCH TERMÍNŮ.....	26
4.1. DEFINICE TERMÍNU A TERMINOLOGIE	26
4.2. DĚLENÍ A PŘEKŁAD TERMÍNŮ.....	27
4.3. PŘEKŁADOVÉ TRANSFORMACE.....	28

4.3.1. LEXIKÁLNÍ PŘEKLAĐOVÉ TRANSFORMACE	29
4.3.2. GRAMATICKÉ PŘEKLAĐOVÉ TRANSFORMACE	30
4.3.3. LEXIKÁLNĚ-GRAMATICKÉ PŘEKLAĐOVÉ TRANSFORMACE	30
4.4. PŘEJÍMÁNÍ CIZÍCH NÁZVŮ DO RUŠTINY A ČEŠTINY	31
5. SPORTOVNÍ TERMINOLOGIE	33
ZÁVĚR	42
РЕЗЮМЕ.....	44
ZDROJE.....	50
PŘÍLOHY	55
ANOTACE	84
ANNOTATION	85

ÚVOD

Lidé mají nejrůznější záliby jak trávit volný čas. Někteří dávají přednost odpočinku v rodinném kruhu, jiní výletům a exkurzím, ale jsou i takoví, kteří preferují aktivní odpočinek spojený se sportovním vyžitím. Pro mnoho lidí je sport již od pradávna nedílnou součástí každodenního života, ať už se jedná o aktivní či pasivní odpočinek.

V současné době je sport a aktivní způsob života považován za jednu z nejdůležitějších forem zdravého životního stylu. Možností, jak si příjemně zasportovat a tím i posílit své zdraví, je spousta. Nicméně v dnešní době jsou i takoví lidé, kteří dávají přednost především pasivní formě sportu. A to buď prostřednictvím televizních sportovních pořadů a vysílání, nebo přímo návštěvou nějaké sportovní události, zápasu či utkání. Jednou z takových událostí mohou být i olympijské hry.

Olympijské hry jsou všeobecně jednou z nejpobulárnějších a nejsledovanějších sportovních událostí. Po celém světě je tato událost velice oblíbená a vítaná. Jelikož se olympijské hry dělí na zimní a letní, každý zainteresovaný fanoušek si jistě přijde na své.

Téma bakalářské práce „Letní olympijské hry (Sportovní terminologie)“ jsem si vybrala z důvodu, že se již od dětství aktivně věnuji sportu a olympijské hry jsem vždy pravidelně sledovala a sleduji, a právě disciplíny letních her mě oslovily nejvíce. Proto jsem se také chtěla více dozvědět o této celosvětově významné sportovní události.

V této bakalářské práci se zabývám tématem olympijských her, a to nejen hrami letními. Zaměřuji se na historii a vývoj olympijských her již od doby starověku, věnuji se zde zakladateli her a jejich následnému znovuoobnovení. Zmiňuji zde základní olympijské symboly, se kterými je spojeno mnoho myšlenek a ceremoniálů týkajících se olympismu. V krátkosti také vymezuji zimní olympijské hry. V této práci dále věnuji pozornost financování, investicím a finančním zdrojům, které samotné hry provází. Samozřejmě také věnuji kapitolu letním hrám, na které je má práce především zaměřena. Zabývám se tedy první letní olympiádou vůbec a disciplínami, které ji provázely. Dále se zaměřuji na první a doposud jedinou letní olympiádu v Moskvě a zároveň s ní neopomím uvést ohlasy, které na ni po jejím ukončení vznikly.

V této práci nepopisuji pouze olympijské hry a události s nimi související, ale zaměřuji se i na sportovní terminologii a termíny, na možnost jejich překladu a dělení do skupin, na základní překladové transformace a přejímání cizích názvů do ruštiny a češtiny. V praktické části této práce se zabývám konkrétními sportovními termíny, zkoumám, jakým způsobem byl daný výraz přijat a přeložen do češtiny a ruštiny.

K práci je připojena příloha ve formě česko-ruského terminologického slovníku, který obsahuje sportovní disciplíny letních olympijských her. Na 28 stranách tohoto slovníku se snažím zachytit klíčové výrazy a jevy úzce související s disciplínami letních her.

1. OLYMPIJSKÉ HRY

Olympijské hry jsou v současné době nejvýznamnějším světovým svátkem sportu, přátelství a míru, a zároveň festivalem kultury. Účast a vítězství se velmi vysoce hodnotí a oceňují. S hrami se pojí duchovní obsah, hlubší propojení na kulturu i humanismus. Vytvářejí také sportovní a výchovné hodnoty, přispívají k demokratizaci mezinárodní politiky, pomáhají eliminovat rasovou i sociální nesnášenlivost a v neposlední řadě také podněcují umění.¹

Letní a zimní olympijské hry se konají jednou za čtyři roky. Až do roku 1992 probíhaly současně, vždy ve stejný rok. Nyní jsou zimní a letní hry nastaveny tak, že se po dvou letech jejich termíny střídají.

1.1. HISTORIE OLYMPIJSKÝCH HER

Moderní olympismus existuje více než sto let a historie olympijského hnutí je velmi bohatá.² Stejně jako sport prošel i olympismus značným rozvojem. Pod termínem „olympismus“ si většina lidí představí obraz olympijských her, a to starověkých i novodobých. Podobně také většina lidí slyšela o „olympiádě“, kterou spojují s olympijskými hrami. Olympiáda vlastně znamená čtyřletou periodu, v níž se konají vždy jedny hry. Nepoměrně méně lidí se však setkalo s pojmem „olympismus“ jako systémem myšlenek a principů, filozofií a vizí, který formuloval Pierre de Coubertin.³

1.1.1. STAROVĚKÉ OLYMPIJSKÉ HRY

Olympijské hry vycházely z náboženských rituálů a o jejich zrození nám vypráví legendy a mýty starověkého Řecka.⁴ Oblast osídlená Řeky nebyla ve starověku nikdy politicky jednotná. Byla složena z velkého množství tzv. poleis – městských států,

¹ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 73

² Tamtéž, s. 62

³ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 9

⁴ ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛО. *История Олимпийских игр*. Москва: Эксмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7. s. 99

což byly autonomní oblasti, které mezi sebou neustále bojovaly.⁵ Hry byly věnovány bohům a konaly se pod jejich záštitou při příležitosti vojenských vítězství nebo na počest padlému vojákovi.⁶ Předpokládá se, že atletické soutěže se v Olympii konaly již od 11. století př. n. l.⁷

Počátek antických olympijských her je spojován s mýty, podle kterých jsou zakladateli a prvními závodníky řečtí bohové. Historikové tvrdí, že se první olympijské hry konaly roku 776 př. n. l. S tímto rokem také začíná seznam olympijských vítězů a první olympiáda.⁸ Sportovní program se postupem času stával stále důležitější součástí olympijského rituálu a od 7. století př. n. l. již měl svou pevnou pozici. Zpočátku se ovšem na olympijských hrách konala pouze jediná disciplína a tou byl dromos. Dromos byl jednoduchý běh na vzdálenost jednoho „stadia“. Toto „stadium“ měřilo 192, 27 m. Časem přibývaly další atletické disciplíny a prodlužoval se i čas určený k soutěžím (z jednoho dne až na pět dní). Dalšími běhy byli diaulos, dolichos a hoplítodromos. Diaulos neboli dvojitý běh se běžel na délku dvou stadií. Dolichos byl dlouhý běh na různé délky (7, 12, 24 stadií) a hoplítodromos pak běh těžkooděnců se štítem a přilbou. Součástí programu olympijských her byl také pentathlon, tedy pětiboj, složený z dromu, skoku do dálky, hodů diskem, hodů oštěpem a zápasu. Kromě těchto atletických disciplín se jako součást OH konaly také soutěže na velmi populárním hippodromu. Program těchto poměrně nebezpečných jezdeckých soutěží se neustále měnil.

Od 5. století př. n. l. nastal největší rozkvět olympijských her, takzvané klasické období jejich vývoje. Atleti se v této době stávali objektem obdivu a jejich sláva vedla k mnoha materiálním výhodám, kdy jim například byly odpouštěny daně nebo získávali možnost doživotního stravování a podobně.⁹

Je až obdivuhodné, jak moc jsou starověké závody podobné těm současným. Již tehdy existoval systém řízení zápasů a oceňování. Oceňovalo se nejen vítězství, ale předávaly se i ceny za útěchu, sázelo se na výsledky zápasů, a dokonce i veteráni byli

⁵ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 15

⁶ ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛЮ. *История Олимпийских игр*. Москва: Эксмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7. s. 99

⁷ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 16

⁸ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 30

⁹ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 16-17

odměňování za jejich zásluhy. Velmi důsledně se dodržovala tradice příprav k samotným hrám. Hry vždy začínaly zahajovacím ceremoniálem. Účastníci i diváci byli posazeni do kruhu a poté se přinášely ceny pro vítěze – bojové trofeje a osobní dary (železné nádoby, zvířata, zbraně, otrokyně a podobně). Olympijský sportovní komplex byl postaven v roce 450 př. n. l. Stadion byl oválného tvaru, obklopoval ho nevysoký val, kde seděli diváci. Pro významné hosty byly nachystány lavičky. Běžecská dráha byla dostatečně široká – mohlo po ní běžet zároveň až sedm atletů.

Co tedy znamenala Olympie a proč se starověké hry konaly právě tam? Olympie byla největším společensko-náboženským centrem na jihozápadě starověkého Řecka, byla považována za posvátné místo, ve kterém se nacházel chrám Dia a Héry. Lidé z celé země se zde sjížděli v době oslav věnovaných bohům a přinášeli jim oběti. Ve městě byla díla řeckého umění všech generací a epoch, vyobrazení bohů a hrdinů, důležité státní dokumenty a cenné dary shromažďované v chrámech.

Olympijské hry se staly událostí, která sjednotila celé Řecko. To bylo v té době velmi nepřátelené a roztržité na mnoho nejednotných městských států. Právě proto byly olympijské hry považovány za nejdůležitější událost. Po dobu her totiž bylo vyhlášeno příměří pro všechny bojující armády, které trvalo tři měsíce a chránilo tak účastníky her nejen během soutěžení, ale i při přípravě k němu.¹⁰

O významu olympijských her pro antickou řeckou společnost svědčí i fakt, že se od 4. století př. n. l. začal počítat řecký kalendář podle olympiád, tedy čtyřletých období. Za počátek řeckého letopočtu je považován rok 776 př. n. l., tedy již zmíněný rok první olympiády.¹¹ V roce 394 n. l. byly olympijské hry zakázány.

1.1.2. PIERRE DE COUBERTIN

Pierre de Coubertin, francouzský pedagog a historik, je považován za zakladatele moderních olympijských her. Narodil se 1. ledna 1863 v Paříži. Pocházel ze

¹⁰ ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛЮ. *История Олимпийских игр*. Москва: Эксмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7. s. 99-100, 103-105

¹¹ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 18

staré a bohaté šlechtické rodiny. Během studií se zajímal o historii, která mu byla velice blízká. Po první světové válce vydal čtyřsvazkové dílo pod názvem „Dějiny světa“.

Pierre měl v plánu pokusit se zlepšit vzdělání mládeže ve Francii. Uvědomoval si, že není možné, aby se ignorovala tělesná výchova, která byla podle něj důležitou součástí výuky, a proto se pro inspiraci vydal na cesty do Anglie, Švédska, Německa a Spojených států. U tamních studentů v těchto zemích zaznamenával velké sportovní úspěchy, ale zažíval i mnohá zklamání.

Po návratu z cest sepsal tři knihy o pedagogice, které ale nebyly tak úspěšné a příliš s nimi neprorazil. Byl si ovšem jistý, že jde správným směrem. Bohužel si zároveň moc dobře uvědomoval, že anglické nebo americké vzory nebudou ve Francii příliš populární. To bylo důvodem, proč se Coubertin rozhodl nahlédnout do dějin a vzkřísit starověké olympijské hry. Protože se mu to, na rozdíl od pokusů jeho předchůdců, opravdu povedlo, zapsal se svým jménem do dějin nejen moderního sportu.¹²

1.1.3. OBNOVENÍ OLYMPIJSKÝCH HER

Od posledních starověkých olympijských her uplynulo více než jeden a půl tisíce let. Svět se za tu dobu proměnil zásadním způsobem. Prošel válkami, novými objevy, významnými zámořskými cestami, zásadními filozofickými, lékařskými i technickými poznatky.¹³

Zemí zaslíbenou k rozvoji sportu byla již od středověku především Anglie. V této zemi se mezi ostatními evropskými univerzitami nejvíce vyučovala řečtina, a proto to byla právě Anglie, kde došlo k prvním pokusům o jakousi renesanci myšlenek starověkých olympijských her. Myšlenka obnovení her se objevila také v Řecku, ve městě Pyrgos. Řecko muselo dlouhou dobu trpět tureckou nadvládou,¹⁴ pod kterou se nacházelo v 19. století a teprve až v roce 1830 došlo ke vzniku samostatného Řeckého

¹² KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 13-14

¹³ SOMMER, Jiří. *Malé dějiny sportu, aneb, O sportech našich předků--: sportování ve znamení býčích rohů, jak to vypadalo v Olympii, gladiátorské hry, artušovské hry, lov jako sport, rodí se fotbal, hry gentlemanů, moderní olympijské hry*. Vyd. 1. Olomouc: Fontána, 2003. 273 s. ISBN 80-7336-116-7. s. 247

¹⁴ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 19-20

království. Jedním z prvních výnosů královské vlády byl pokus o oživení olympijské tradice¹⁵ i s její původní čtyřletou periodou konání přímo v Olympii. Území Olympie však tehdy pokrývala ztvrdlá bahna a zčásti malarické močály. Hry se tak pod stálým nazváním „olympijské“ musely přesunout do Athén.¹⁶

Olympijské hry jakožto veliká sportovní slavnost měly za úkol stmelit sportovce specifických odvětví z hlediska mezinárodního soutěžení, a také smazat hranice mezi sportovními disciplínami.¹⁷ Pierre de Coubertin se snažil o to, aby se olympijské hnutí stalo nositelem myšlenky míru a přátelství mezi národy. Inspiroval se přitom tradicí tzv. ekecheirie neboli posvátného míru, který vyhlášovali organizátoři antických olympijských her, aby umožnili jejich účastníkům bezpečný příjezd do Olympie, pobyt na hrách a odjezd domů. Antické olympijské hry byly Coubertinovi inspirací. Velice dobře si uvědomoval, že moderní hry jako takové je nutné naplnit moderním obsahem. Převzal proto vše, co bylo přínosné – název, myšlenku míru a v neposlední řadě také čtyřletý cyklus konání her, který dodnes zachovává tomuto sportovnímu svátku jedinečnost. Vše ostatní ze starověkých her Pierre nahradil novým obsahem a formou. Například zavedení střídání pořadatelských měst se stalo důležitým prostředkem pro šíření olympijské myšlenky, čímž tak vtiskl hrám charakter mezinárodní slavnosti.

Pierre de Coubertin vystoupil s návrhem na obnovení olympijských her v pařížské Sorbonně, a to na podzim roku 1892 na zasedání Unie francouzských společností atletických sportů. Jeho návrh byl tenkrát v podstatě bez ohlasu. Coubertin se své idey nehodlal vzdát a prosadil si svolání Mezinárodního olympijského kongresu. Kongres roku 1894 odhlasoval obnovení olympijských her a složení jejich řídicího orgánu – Mezinárodního olympijského výboru. Kongres dále určil místo konání prvních

¹⁵ SOMMER, Jiří. *Malé dějiny sportu, aneb, O sportech našich předků--: sportování ve znamení býčích rohů, jak to vypadalo v Olympii, gladiátorské hry, artušovské hry, lov jako sport, rodí se fotbal, hry gentlemanů, moderní olympijské hry*. Vyd. 1. Olomouc: Fontána, 2003. 273 s. ISBN 80-7336-116-7. s. 248

¹⁶ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 20-21

¹⁷ SOMMER, Jiří. *Malé dějiny sportu, aneb, O sportech našich předků--: sportování ve znamení býčích rohů, jak to vypadalo v Olympii, gladiátorské hry, artušovské hry, lov jako sport, rodí se fotbal, hry gentlemanů, moderní olympijské hry*. Vyd. 1. Olomouc: Fontána, 2003. 273 s. ISBN 80-7336-116-7. s. 249

OH, stanovil, které sporty se mohou stát součástí programu her,¹⁸ a také kdo se těchto mezinárodních olympijských her může účastnit. Měli to být pouze amatéři, nicméně pro některé sporty byly učiněny výjimky.¹⁹

1.2. OLYMPIJSKÁ SYMBOLIKA A CEREMONIÁLY

Nedílnou součástí olympismu jsou symboly a ceremoniály. Mají za úkol vyjádřit olympijské myšlenky, ideály, a také univerzalitu olympijského hnutí, jeho úkoly a cíle.²⁰ Olympijská symbolika je chráněna zákonem č. 60/2000 Sb. Zahrnuje olympijský symbol, vlajku, heslo, oheň, pochodeň, hymnu, emblémy a výrazy „olympijský“ a „olympiáda“.²¹

Rozlišujeme:

- nejvyšší symboly olympijského hnutí (olympijský symbol, vlajka, heslo, hymna),
- emblémy, znaky NOV (Národní olympijské výbory) a organizačních výborů OH (ZOH).
- maskoty.²²

Nejvyšší a hlavní **olympijský symbol** je tvořen pěti vzájemně propletenými kruhy (zleva doprava – nahoře modrý, černý a červený, žlutý a zelený dole), které by tímto měly symbolizovat svět spojený olympijskou myšlenkou. Současný vzor schválil VI. olympijský kongres v Paříži podle návrhu Coubertina.

Olympijský symbol složený z pěti barevných kruhů a umístěný ve středu na bílém podkladě, tvoří **olympijskou vlajku**. Tento symbol byl také schválen na výše uvedeném pařížském kongresu. Na olympijském stadionu se vlajka poprvé objevila

¹⁸ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 22-23

¹⁹ SOMMER, Jiří. *Malé dějiny sportu, aneb, O sportech našich předků--: sportování ve znamení byčích rohů, jak to vypadalo v Olympii, gladiátorské hry, artušovské hry, lov jako sport, rodí se fotbal, hry gentlemanů, moderní olympijské hry*. Vyd. 1. Olomouc: Fontána, 2003. 273 s. ISBN 80-7336-116-7. s. 250

²⁰ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 34

²¹ OLYMPIJSKÉ SYMBOLY – NEJHLÍDANĚJŠÍ SPORTOVNÍ KLENOTY. *MARKETHING – o věcech, které hýbou trhem a společností*. [online]. 19-06-2012 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.markething.cz/olympijske-symboly-nejhlidanejsi-sportovni-klenoty>

²² KROUTIL, František et al. *Malá encyklopedie olympijských her*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1982, 616 s. ISBN 27-012-82. s. 469

v roce 1920 na VII. OH v Antverpách. Na letních olympijských hrách se vyvěšuje vlajka věnovaná Antverpami, na těch zimních pak vlajka, kterou roku 1952 věnovalo Oslo.

Jednou z dalších symbolik je **olympijské heslo**, které zní „Citius, Altius, Fortius“ čili rychleji, výše, silněji. Vyjadřuje poselství neustálého rozvoje a tím vyniknout v souladu s duchem olympismu. Autorství hesla se připisuje Coubertinovu příteli, pedagogovi a sportovnímu funkcionáři R. P. Didonovi.

Olympijský oheň byl poprvé zapálen roku 1928 na olympijských hrách v Amsterdamu. Oheň se v lidském životě stával obrazem podstaty, vyjádřením hlubokých citů. S ohněm se pojí i celá řada interpretací. Může stoupat vzhůru jako naše myšlenky, vzdorovat větru, jako by chtěl bojovat za svá práva. Dým může připomínat lidskou duši. Pohled do ohně navozuje snění a inspiruje k zamyšlení. Obecně se dá říct, že se stává symbolem naděje, která lidi spojuje, představuje obraz vítězství, ducha a světla.

S ohněm úzce souvisí další dva ze symbolů, a to **olympijská pochodeň** a **olympijská štafeta**. V olympijské symbolice vyjadřuje štafeta poselství generací, přenos ohně z generace na generaci. Návrh byl předložen roku 1934 a o dva roky později i zrealizován, kdy za dvanáct dní doneslo 3 075 běžců poprvé oheň z Olympie do Berlína.

Olympijská hymna byla schválena jako oficiální v roce 1958. Hudbu a slova zkomponovali řečtí umělci Spyros Samaras a Kostis Palamas.

Pod označením **olympijský emblém** se rozumí integrovaný vzor spojující či kombinující olympijské kruhy s dalšími prvky, jako například státními vlajkami nebo jinými symboly. Emblémy se zpočátku objevovaly výjimečně v podobě odznaků pro účastníky, funkcionáře nebo hosty her. Od 60. let minulého století se používají pro symboliku NOV a organizátorů her. Z právního hlediska je olympijským emblémem také **maskot olympijských her**, jenž je nejčastěji ztvárněn prostřednictvím zvířat.²³

Symbolika olympismu se výrazně uplatňuje v jeho mnoha **ceremoniálech**. Jedná se o soubor stanovených obřadů, které mají silný emotivní charakter, vyjadřují

²³ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 34-36

a ztvárňují mnohé olympijské myšlenky a principy. Autorem některých je samotný Pierre de Coubertin.²⁴ Je tvůrcem zahajovací formule, kterou má přednést vždy hlava státu, ve kterém se hry konají, a také je autorem textu přísahy sportovců. Stanovil i principy přehlídky národů, kdy jako první nastupují sportovci Řecka, jakožto zakladatelé olympijské myšlenky, a v závěru pochodují pořadatelé her.²⁵

Mezi olympijské ceremoniály můžeme zařadit zahajovací a závěrečný ceremoniál, rozdělení cen, zapalování ohně, štafetu a transport ohně. Zahajovací ceremoniál se koná nejdříve v předvečer soutěží her. Jeho důležitým aktem je vztyčování olympijské vlajky a zapálení olympijského ohně. Závěrečný ceremoniál se koná poslední den her, při němž se olympijská vlajka stahuje a oheň uhasíná. Rozdělení cen je oficiální ceremoniál udělování olympijských medailí sportovcům, kteří obsadili první tři místa v soutěži. Ceremoniál zapalování ohně se koná pravidelně na řeckém poloostrově Peloponésu, v antické Olympii. Oheň se pak přemístí na veřejné místo, kde se zapaluje první pochodeň. Odtud pak startuje olympijská štafeta ohně.²⁶

1.3. ZIMNÍ OLYMPIJSKÉ HRY

Zimní olympijské hry jsou nazývány také jako bílá nebo malá olympiáda. Do jejich programu je zahrnuto méně sportů než do letních, a nižší je i počet účastníků.²⁷

Od roku 1894, kdy se díky iniciativě Pierra de Coubertina začaly pořádat novodobé olympijské hry, se v programu OH čas od času objevovaly i zimní sportovní disciplíny, většinou však pro ně hry neměly ideální podmínky. Proto příznivci zimních sportů začali prosazovat uspořádání her v zimním období.²⁸ Severské hry, které probíhaly v letech 1901 – 1926, se staly prvními velkými mezinárodními soutěžemi v zimních sportech a dopomohly ke vzniku zimních olympijských her. Zrodily se ve Švédsku a jejich hlavními účastníky byli sportovci skandinávských zemí. Program

²⁴ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 36-37

²⁵ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 23

²⁶ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 36-40

²⁷ ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛЮ. *История Олимпийских игр*. Москва: Экмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7. s. 303

²⁸ VÝROČÍ: 25: 1: 1924 byly v Chamonix zahájeny první zimní olympijské hry. *HOROLEZECKÁ ABECEDA*. [online]. 2010 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.horolezeckaabeceda.cz/aktualita.php?id=95>

těchto her zahrnoval skoky na lyžích, hokej, curling a skeleton. Tyto hry vytvořily základ pro první zimní olympijské hry.²⁹

Kanada, Švýcarsko a severské státy prosazovaly myšlenku samostatných zimních olympijských her. Francie pak v roce 1921 získala právo na pořádání prvních her a s tím i možnost zorganizovat v Chamonix "Týden zimních sportů", který můžeme považovat za první zimní olympijské hry.³⁰

V Chamonix v roce 1924 soutěžilo celkově 281 mužů a 13 žen z 16 zemí v pěti sportovních disciplínách - v jízdě na bobech, krasobruslení, ledním hokeji, lyžování a rychlobruslení.³¹

²⁹ ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛЮ. *История Олимпийских игр*. Москва: Эксмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7. s. 303

³⁰ PRVNÍ ZOH BYLY VYHLÁŠENY OLYMPIJSKÝMI AŽ O ROK POZDĚJI. *ČT24*. [online]. 25-01-2014 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/3734-prvni-zoh-byly-vyhlaseny-olympijskymi-az-o-rok-pozdeji/>

³¹ VÝROČÍ: 25: 1: 1924 byly v Chamonix zahájeny první zimní olympijské hry. *HOROLEZECKÁ ABECEDA*. [online]. 2010 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.horolezeckaabeceda.cz/aktualita.php?id=95>

2. FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÝCH HER

Je samozřejmostí, že činnost takového významu i rozsahu, kterou olympijské hnutí vyvíjí, musí být podepřena odpovídajícím ekonomickým zajištěním.³² Olympijské hry jsou velice často financovány jak ze soukromých, tak i z veřejných zdrojů.³³

Mezinárodní olympijský výbor (MOV), jehož hlavním cílem bylo již od počátku pořádání OH, trval dlouho na přísném přístupu k otázce financování olympijského hnutí a ke vztahu peněz a sportu vůbec. Coubertin a jeho spolupracovníci neměli žádnou přesnou představu o tom, jak bude jejich projekt financován. Národní olympijské výbory (NOV) často žádaly o finanční pomoc, zejména na účast. Také hostitelská města byla nucena k půjčkám. Až do 70. let minulého století byl MOV velmi chudou a zadluženou organizací. Teprve zhruba v posledních třiceti letech došlo ke změnám, které ve finančním zajištění OH i dalších aktivit s nimi spojených znamenaly zásadní obrat, a to hlavně díky televizi a sponzoringu. Až v 80. letech minulého století se podařilo získávat finanční prostředky pomocí prohloubení spolupráce s médii, obchodními organizacemi aj.³⁴

2.1. MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÉ HNUTÍ

Za nejvýznamnější mezníky lze považovat rok 1972, kdy si MOV zajistil vlastnictví vysílacích práv z her, a rok 1985, kdy vznikl celosvětový marketingový program MOV – projekt TOP.³⁵ Mezinárodní olympijský výbor disponuje výše zmíněným TOP programem a oficiálními dodavateli³⁶ a vlastní také veškerá práva k olympijským hrám.³⁷ Organizační výbor olympijských her pod dohledem MOV

³² DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 104

³³ OLYMPIÁDA OČIMA EKONOMIE. *Ludwig von Mises Institut: Neustupuj před zlem, ale ještě odvážněji proti němu bojuj*. [online]. 19-10-2012 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mises.cz/clanky/olympiada-ocima-ekonomie-867.aspx>

³⁴ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 104

³⁵ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribuny vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 124

³⁶ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO HNUTÍ. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

³⁷ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribuny vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 125

spravuje sponzory v pořadající zemi, lístky a licenční programy uvnitř hostující země. MOV distribuuje 90 % veškerých svých výdělků mezi složky olympijského hnutí za účelem pořádání olympijských her, a také je věnuje celosvětovému vývoji sportu. Zbýlých 10 % hlavně udržuje ony složky v chodu a pokrývá administrativní a operativní náklady.³⁸

Způsob financování olympijského hnutí je živý mechanismus, který se postupně vyvíjí. Pro jeho fungování je však velice zásadní zájem diváků a využívání olympijských symbolů, jejichž sláva a celosvětový význam jim dodává nesporný ekonomický potenciál. Olympijské hry i hnutí mají svým způsobem monopolní postavení. Subjekty, které drží tento monopol, jsou kromě MOV a Organizačního výboru olympijských her také Národní olympijské výbory a Mezinárodní sportovní federace.

Národní olympijské výbory (NOV) jednotlivých zemí vlastní území, na kterých lze realizovat marketingové aktivity, a rozhodují o vyslání či nevyslání výprav sportovců. I ony se podílejí na dělení příjmů, ale i práv spojených s olympijským hnutím. Mají tak například právo rozhodovat v rámci pravidel daných Olympijskou chartou o oblečení sportovců mimo sportoviště nebo vytvářet se souhlasem MOV olympijské emblémy a realizovat je na marketingovém trhu svého území.

V současnosti má olympijské hnutí **pět hlavních finančních zdrojů:**

- **vysílací práva,**
- **marketingový projekt MOV – projekt TOP,**
- **prodej vstupenek,**
- **licencing,**
- **marketingový program pořadatelů her.**

³⁸ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO Hnutí. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her.* [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

2.1.1. VYSÍLACÍ PRÁVA

Olympijské hnutí získává zhruba polovinu finančních příjmů z prodeje vysílacích práv k olympijským hrám.³⁹ Patří do nich televizní, rádiové, internetové, ale i mobilní vysílání. Především díky televizním přenosům se význam a jméno olympijských her celosvětově rozšiřuje, a to už od dob, kdy bylo spuštěno první televizní vysílání z her v Londýně v roce 1948.⁴⁰ V letech 1984 – 2004 uzavřel MOV dohody o televizním vysílání v hodnotě více než 10 miliard amerických dolarů.

K formám financování patří televizní práva, sponzorské smlouvy, vstupenky a ubytování, licenční smlouvy a pamětní mince.

2.1.2. MARKETINGOVÝ PROJEKT TOP

Více než 40 % financí získává olympijské hnutí z marketingových příjmů v rámci sponzoringu. Existují různé stupně sponzorství, přičemž každý uděluje sponzorským firmám jiná marketingová práva a užití olympijských symbolů.⁴¹ Nadnárodní korporace, která se stane členem programu The Olympic Partnership (TOP), má po dobu 4 let právo užívat své logo spolu s logem olympijských her, za což firmy poskytují finance, produkty a služby olympijskému hnutí.⁴² Omezený počet partnerů v programu TOP zaručuje těmto společnostem absolutní exkluzivitu.⁴³ V současnosti má tento program 9 členů: Coca-Colu, Acer, Atos Origin, McDonald's, Omega, General Electric Company, Samsung, Visa a Panasonic.⁴⁴

³⁹ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 124-125

⁴⁰ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO Hnutí. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

⁴¹ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 125-126

⁴² ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO Hnutí. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

⁴³ DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7. s. 111

⁴⁴ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO Hnutí. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

2.1.3. PRODEJ VSTUPENEK

Příjmy z veřejného prodeje vstupenek na olympijské soutěže, zahajovací a závěrečné ceremonie obvykle představují více než 10 % příjmů.⁴⁵ Primárním cílem je poskytnout lidem co největší množství lístků, aby mohli sledovat oba ceremonie i jednotlivá sportovní klání naživo. Sekundárním cílem je samozřejmě vydělat peníze na podporu pořádání her.⁴⁶ Úspěšnost prodeje vstupenek je dána i systémem prodeje v tzv. balících. Prodej nejatraktivnějších vstupenek je vždy vázán na prodej vstupenek méně atraktivních.

2.1.4. LICENČNÍ PROGRAMY

Jedná se o další zdroj příjmů olympijského hnutí. Licenční programy definují oficiálně licencované výrobky. Tyto výrobky jsou označeny emblémy a maskoty olympijských her nebo olympijských týmů a jsou navrženy jako upomínky na olympijské hry a týmy.

Organizační výbory udělují licence firmám, které vyrábějí suvenýry spojené s hrami. Většinou se jedná o upomínkové předměty, jako jsou trička, odznaky apod. **Národní olympijské výbory** udělují licence firmám, které vyrábějí specifické suvenýry ve svých zemích, obvykle se jedná o upomínkové předměty. **Mezinárodní olympijský výbor** řídí omezený celosvětový licenční program v konkrétních kategoriích, jako je film, videohry a jiné multimediální záležitosti.

MOV a NOV nejsou obchodní společnostmi, a proto jsou veškeré příjmy olympijského hnutí dále využívány pro rozvoj olympismu. MOV má tedy možnost výrazně přispívat k rozvoji světového sportu. Přispívá také do programu různých sportovních organizací, včetně Paralympijského výboru a Světové antidopingové agentury.⁴⁷

⁴⁵ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribuně vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 127

⁴⁶ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO Hnutí. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>

⁴⁷ KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribuně vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9. s. 127-128

3. LETNÍ OLYMPIJSKÉ HRY

Letní olympijské hry jsou mezinárodní slavnostní sportovní událostí, která se koná pravidelně jednou za čtyři roky. Číslijí se římskými číslicemi. Doposud se uskutečnilo celkem 27 olympiád, z nichž první proběhla roku 1896 v Athénách a poslední byla přidělena Londýnu v roce 2012.

V letech 1916, 1940 a 1944 se v důsledku světových válek letní OH neuskutečnily.⁴⁸

3.1. PRVNÍ LOH

Jak je již zmíněno v bodě 1.1.3., první letní olympijské hry byly přiděleny Athénám. Celý řecký národ přijal tuto událost s velikým nadšením. První letní novodobá olympiáda se ovšem neobešla bez problémů. Především chyběly finanční prostředky, které tehdejší Řecko nemělo, a to hlavně kvůli bankrotu v roce 1893. Coubertin se nechtěl smířit s tím, že by se hry nekonaly, a proto se pustil do složitých jednání. Díky následníkovi trůnu, princovi Konstantinovi, a alexandrijskému bankéři Jorgu Averofovi, který se zavázal financovat přestavbu antického stadionu, bylo vyhráno.⁴⁹ K překonání finančních problémů napomohla i všenárodní sbírka.

Zahájení prvních OH bylo ustanoveno na 6. dubna 1896. Nový, mramorový stadion se naplnil více než 60 tisíci diváky. Začátek her se konal v den 75. výročí zahájení boje řeckého národa proti turecké nadvládě za svobodu a samostatnost. Poslední den olympijských her a zároveň i jejich ukončení je datováno na 15. dubna 1896.⁵⁰

Přesný program her dnes není přesně znám. Vyšel na první straně čtvrtletního věstníku Mezinárodního olympijského výboru. Soutěžilo se v devíti sportovních odvětvích: atletické sporty, cyklistika, gymnastika, vodní sporty (plavání), střelba, šerm,

⁴⁸ Tamtéž, s. 26

⁴⁹ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: Od Athén 1896 po Moskvu 1980*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1984. 636 s. ISBN 27-048-84. s. 27-28

⁵⁰ PROCHÁZKA, Karel. *Od Athén k olympijské Moskvě: argumenty, fakta, zajímavosti*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1980. 208 s. ISBN 23-026-80. s. 113

tenis, vzpírání a zápas.⁵¹ Program ovšem zahrnoval sportů více, ale ne všechny se konaly. Například do vodních sportů byl zařazen jachting a veslování. Tyto soutěže se údajně vzhledem k bouřlivému moři nekonaly. Nebyly zařazeny ani jezdecké soutěže, pro které v Athénách nebyly dostatečné podmínky, a z dodnes nezjistitelných důvodů se nehrálo ani vodní pólo. Nicméně některé sporty byly rozšířeny o další, původně nestanovené disciplíny. V plavání se tak konal speciální závod na 100 m pro námořníky, cyklistických závodů byl dvojnásobek původně určeného počtu atd. Celkem se v rámci prvních olympijských her konalo 43 soutěží.⁵²

První olympijské hry skončily obrovským úspěchem. Nadšení Řekové vystoupili s požadavkem pořádat hry trvale v Řecku, a tím si je i tak trochu přivlastnit. Coubertin jejich požadavek v masce nechápavého člověka odmítl s tím, že olympijské hry jsou záležitostí MOV, a tudíž bude jejich koloběh pokračovat.⁵³ Po technické stránce nebyly OH žádnou senzací. Výkony nijak nepřekročily očekávané výsledky. Všechny nové zkušenosti spočívaly v tom, že došlo k určité spolupráci mezi sporty, což se ovšem dalo považovat i samo o sobě za úspěch a obrovský krok kupředu. Otvíralo to cestu do budoucna.⁵⁴

3.2. MOSKEVSKÁ OLYMPIÁDA

V roce 1974 vedly boj o uspořádání olympiády Moskva a Los Angeles. Hlavní město Sovětského svazu vyhrálo, a dostalo tak šanci pořádat XXII. olympijské hry v roce 1980. Komunistickému režimu tehdy vládl Leonid Iljič Brežněv. Naskytla se mu tak příležitost, jak si zvýšit prestiž ve světě. Rusové chtěli všem dokázat, že je v jejich silách uspořádat stejně dobrou olympiádu jako jakákoliv jiná kapitalistická země.⁵⁵ Vedoucí moskevské delegace Vladimir F. Promyslov tehdy prohlásil: „Uděláme vše,

⁵¹ COUBERTIN, Pierre de Fredi. *Olympijské paměti*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977, 194 s. ISBN 27-027-77. s. 25-26

⁵² PROCHÁZKA, Karel. *Od Athén k olympijské Moskvě: argumenty, fakta, zajímavosti*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1980. 208 s. ISBN 23-026-80. s. 114

⁵³ DOBROVSKÝ, Vladimír. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia, 1980, 430 s. ISBN 27-036-80. s. 18

⁵⁴ COUBERTIN, Pierre de Fredi. *Olympijské paměti*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977, 194 s. ISBN 27-027-77. s. 31

⁵⁵ MOSKVA 1980: OLYMPIÁDA BEZ AMERIČANŮ A MUSLIMŮ. *Aktuálně.cz*. [online]. 24-07-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moskva-1980-olympiada-bez-americanu-a-muslimu/r~i:article:611692/>

aby olympijské hry proběhly v nejlepších tradicích a naši hosté byli přijati s tradiční sovětskou pohostinností. Olympijské hry 1980 uspořádáme podle řádů a ustanovení MOV, v duchu přátelství, spolupráce a míru, bez jakékoliv diskriminace.“

Přibližně během šesti let se Moskvě podařilo vystavět nejmodernější sportovní objekty s nejvyššími světovými parametry,⁵⁶ a podle slov výkonného ředitele olympijského výboru USA i nejlepší olympijskou vesnici.⁵⁷ Kromě moderních bytů byly na jihozápadě Moskvy vybudovány bary, restaurace, koncertní sál, obchodní dům, poliklinika a další.⁵⁸ Dějištěm her se stal areál Lužniki se stadionem V. I. Lenina, Palácem sportu, Malou arénou a otevřeným plaveckým bazénem, který v době her sloužil vodním pólistům. Za zmínku stojí i výstavba deseti nových hotelů, tiskového střediska, televizního centra nebo modernizace městské dopravy.⁵⁹ Například moskevské metro – názvy stanic byly hlášeny v ruském i anglickém jazyce a také se změnilo osvětlení vagónů. V zemi se objevily nápoje jako Fanta nebo Coca-Cola, kazety značky Sony, cigarety Marlboro nebo tenisky Adidas, jakožto duch svobody opravdového západu. XXII. olympiáda byla tak vážnou událostí, že moskevská vláda dala příkaz k vystěhování všech „asociálních elementů“ (alkoholici, prostitutky, disidenti, kriminálníci).⁶⁰

3.2.1. OHLASY NA OLYMPIJSKÉ HRY

Moskevská olympiáda medailově nebývale svědčila československým reprezentantům. Ti však měli poněkud ulehčenou úlohu, neboť XXII. olympijské hry zasáhl bojkot ze strany amerického politického bloku.⁶¹

Zhruba půl roku před začátkem olympiády, 25. prosince 1979, se moskevské politické byro rozhodlo vojensky podpořit a podat pomocnou ruku spřátelenému

⁵⁶ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: Od Athén 1896 po Moskvu 1980*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1984. 636 s. ISBN 27-048-84. s. 9-10

⁵⁷ Tamtéž, s. 293

⁵⁸ МОСКВА 1980. *История олимпийских игр*. [online]. 19.1.2015 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://olimp-history.ru/node/350>

⁵⁹ PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: Od Athén 1896 po Moskvu 1980*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1984. 636 s. ISBN 27-048-84. s. 294

⁶⁰ МОСКВА 1980. *История олимпийских игр*. [online]. 19.1.2015 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://olimp-history.ru/node/350>

⁶¹ 1980 – 22. ОН В МОСКВѢ. *Český rozhlas*. [online]. 28-08-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/1980-22-oh-v-moskve>

komunistickému Afghánistánu.⁶² Jednalo se o pravděpodobně nejsilnější politické zapletení do sportu.

V únoru roku 1980 ministr zahraničí USA Cyrus Vance požádal Mezinárodní olympijský výbor, aby Moskvě hry odebral a přidělil jiné zemi, nebo je zcela zrušil. Podle olympijské charty by se OH neměly konat v zemi, ve které probíhá válka. Nicméně MOV konání her v Moskvě potvrdil. Jako vyjádření protestu proti politickému dění v Afghánistánu vyhlásily Spojené státy na jaře roku 1980 bojkot letních olympijských her. Kromě USA se k bojkotu přidalo i několik desítek dalších zemí, včetně Kanady, Japonska, Číny a řady muslimských zemí.⁶³ Západní Evropa tehdy tak razantní nebyla, do Moskvy neodletěla jen výprava z Německé spolkové republiky. Francouzi, Britové, Italové i Španělé přijeli, ale svůj nesouhlas dali najevo tím, že nastupovali nikoliv pod vlajkou své země, ale pod olympijskou vlajkou.⁶⁴ Prvních OH v Moskvě se tak od 19. července do 3. srpna 1980 zúčastnilo pouze 80 zemí, což byl nejmenší počet od olympiády v Melbourne roku 1956.

Kvůli bojkotu musely být některé disciplíny téměř celé obsazeny náhradníky. Díky tomu se tak do Moskvy vypravilo nejvíce československých sportovců v dějinách OH, a to 211 sportovců, kteří získali rekordních 14 medailí.⁶⁵ Celkově se tak olympijských her zúčastnilo 5 333 sportovců (z toho 1 133 žen) ve 22 sportovních disciplínách.⁶⁶

Odvetou za bojkot OH v Moskvě byla neúčast 14 zemí východního bloku na následující letní olympiádě v Los Angeles, a to oficiálně kvůli „nedostatečnému zajištění bezpečnosti a nerespektování důstojnosti sportovců“. Podle vzoru Sovětského

⁶² MOSKVA 1980: OLYMPIÁDA BEZ AMERIČANŮ A MUSLIMŮ. *Aktuálně.cz*. [online]. 24-07-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moskva-1980-olympiada-bez-americanu-a-muslimu/r~i:article:611692/>

⁶³ POLITIKA ZASÁHLA I SPORT – AMERIČANÉ KVŮLI AFGHÁNISTÁNU NEJELI DO MOSKVVY. *ČT 24*. [online]. 21-03-2010 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/84488-politika-zasahla-i-sport-americanne-kvuli-afghanistanu-nejeli-do-moskvy/>

⁶⁴ MOSKVA 1980: OLYMPIÁDA BEZ AMERIČANŮ A MUSLIMŮ. *Aktuálně.cz*. [online]. 24-07-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moskva-1980-olympiada-bez-americanu-a-muslimu/r~i:article:611692/>

⁶⁵ POLITIKA ZASÁHLA I SPORT – AMERIČANÉ KVŮLI AFGHÁNISTÁNU NEJELI DO MOSKVVY. *ČT 24*. [online]. 21-03-2010 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/84488-politika-zasahla-i-sport-americanne-kvuli-afghanistanu-nejeli-do-moskvy/>

⁶⁶ ŠTEKR, Vlastimil. *Olympijské hnutí - olympijské hry*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, 2000. 58 s. ISBN 80-244-0090-1. s. 39

svazu svou výpravu na letní olympijské hry v roce 1984 nevyslalo ani Československo.⁶⁷

⁶⁷ POLITIKA ZASÁHLA I SPORT – AMERIČANÉ KVŮLI AFGHÁNISTÁNU NEJELI DO MOSKVY. *ČT* 24. [online]. 21-03-2010 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z:<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/84488-politika-zasahla-i-sport-americane-kvuli-afghanistanu-nejeli-do-moskvy/>

4. TERMÍNY, PŘEKLAD PŘEJATÝCH TERMÍNŮ

V této části mé bakalářské práce definuji pojmy jako termín a terminologie, objasňuji základní překladatelské transformace. Soustředím se na to, jak se obecně přejímají cizí termíny. To pak dále aplikuji na vybrané sporty a sportovní disciplíny.

Zaměřuji se na jednotlivé názvy letních olympijských sportů, konkrétně na vybrané sporty ze současných olympijských disciplín, na sporty nové nebo sporty, které zatím nejsou zařazeny mezi sportovní disciplíny olympijských her, ale mají potenciál stát se jejich součástí.

4.1. DEFINICE TERMÍNU A TERMINOLOGIE

Nelze přesně určit a vymezit jen jednu definici významu slova termín. J. Stoffa uvádí, že „definice termínu má vyjádřit podstatnou část obsahu jím pojmenovaného pojmu, případně i jeho vztah k jiným termínům daného terminologického systému. Termín je odborné pojmenování, respektive odborný název určitého pojmu v daném oboru“.⁶⁸

Podle Slovníku spisovného jazyka českého je termín definován jako: a) odborné pojmenování s přesným jednoznačným významem, b) jako odborné pojmenování, c) neoborně jako přesnější pojmenování vůbec, d) jako výraz určitým způsobem definovaný.⁶⁹

Kufnerová chápe termín jako vysoce autonomní, přesně vymezenou jednotku, která je nezávislá na svém kontextu a etymologickém významu. Termín by měl být tvořen co nejúsporněji a zkratky svou podobou připomínat slovní jednotku.⁷⁰

Z. Vychodilová popisuje termín jako slovo nebo slovní spojení, které je názvem pro speciální pojem jakékoliv sféry výroby, vědy, techniky nebo umění a má

⁶⁸ STOFFA, J. Terminológia v technickej výchove. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. 161 s. ISBN 80-244-0139-8. s. 12, 16

⁶⁹ SLOVNÍK SPISOVNÉHO JAZYKA ČESKÉHO. *Slovník spisovného jazyka českého*. [online]. 2011 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=term%C3%ADn&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁷⁰ KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Vyd. 1. Jinočany: H+H (H&H), 1994, 270 s. ISBN 80-857-8714-8. s. 90

konkrétní nebo jedinečný význam a smysl. Termín by měl být krátký, jednoznačný, stylisticky neutrální, nevyjadřující expresivnost.⁷¹

Terminologie je věda zabývající se termíny. Terminologie každého oboru, čili i sportovní terminologie, tvoří ucelený systém termínů, který odpovídá systému pojmů daného oboru. Pro překladatele mají poznatky z problematiky daného oboru značný význam.⁷²

4.2. DĚLENÍ A PŘEKLAD TERMÍNŮ

V závislosti na výchozím jazyce rozlišujeme termíny:

- původní – *лапта* (русский вариант американского бейсбола), *городки* (русский вариант гольфа), ...
- přejaté - *велосипед, футбол, теннис, ...*
- hybridní – *шахбокс* (комбинация шахмат и бокса), ...

Dále můžeme termíny dělit na:

- jednoslovné - *басс, шест, ...*
- zkratky - *РЧ* (рекорд чемпионата), *ТС* (тест скорости), ...
- složené - *биоритмология, ...*
- slovní zkratka - *автогонки, велоспорт...*
- víceslovné - *толкание ядра, эстафетная палочка, ...*

Co se týče překladu termínů, je třeba dodržovat jejich adekvátnost.⁷³ B. Ilek se ve své práci zmiňuje, že by měl překladatel umět překládat a tvořit termíny, aby byl schopen řešit i složitější případy a nedocházelo tak k neadekvátním významovým

⁷¹ VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 83 s. ISBN 978-80-244-3417-9. s. 65

⁷² ŽVÁČEK, Dušan. *Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad)*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. 51 s. ISBN 80-7067-489-X. s. 15

⁷³ VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 83 s. ISBN 978-80-244-3417-9. s. 65, 66

posunům. V případě užití opisu by měl překladatel volit opis přesně a hospodárně vystihující podstatu věci.⁷⁴

Nejčastější způsoby překladu termínů:

1. Pokud má termín plný ekvivalent, překládá se pomocí tzv. **substituce**, což ve své podstatě znamená nahrazení cizího termínu termínem domácím.
2. Další možností je překlad pomocí **přidání nového významového termínu** k již existujícímu slovu nebo slovnímu spojení pod vlivem termínu výchozího jazyka.
3. Při využívání **sémantického kalkování** dochází k doslovnému překladu všech součástí daného výrazu.⁷⁵
4. V řadě případů se termíny překládají pomocí **opisného vysvětlujícího překladu**. Tento způsob se používá tehdy, pokud v cílovém jazyce nemáme přesný ekvivalent.
5. **Generalizace, konkretizace.**
6. **Přejímání z cizího jazyka.**⁷⁶

4.3. PŘEKLADOVÉ TRANSFORMACE

Překladová transformace je taková operace, při níž se překládaná jednotka výchozího jazyka změní ve formálně jinou jednotku v jazyce cílovém (tzv. transform) při zachování obecného invariantu obsahu, jimž překladatel vytváří komunikativně rovnocenné ekvivalentní jednotky v jazyce překladu. Překladové transformace dělíme na lexikální, gramatické a lexikálně-gramatické transformace.⁷⁷

⁷⁴ *Preklad odborného textu: Práce 1. celoštátnej konferencie o preklade odborného textu na pedagogickej fakulte v Nitre v septembri 1972.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977. 253 s. s. 17

⁷⁵ VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 83 s. ISBN 978-80-244-3417-9. s. 66

⁷⁶ Tamtéž, s. 67

⁷⁷ Tamtéž, s. 35

4.3.1. LEXIKÁLNÍ PŘEKLAPOVÉ TRANSFORMACE

Do kategorie lexikálních transformací patří transkripce, transliterace, transplantace, kalkování a lexikálně-sémantické transformace (konkretizace, generalizace, diferencování a modulace).

1. *Transkripce* – reprodukuje se zvuková podoba slova; přepis na základě výslovnosti.
2. *Transliterace* – reprodukuje se písemná podoba slova. Tak, jak je napsáno ve výchozím jazyce, napíše se i v jazyce cílovém.
3. *Transplantace* – jedná se o přenesení celého slova nebo slovního spojení beze změny; nejčastěji se užívá při překladu názvů firem, novin nebo časopisů.
4. *Kalkování* – při kalkování vytváříme nové slovo nebo ustálené slovní spojení v cílovém jazyce kopírováním struktury lexikální jednotky ve výchozím jazyce, tzn. zaměňováním morfémů popřípadě slov ve slovních spojeních jejich ekvivalenty.⁷⁸
5. *Konkretizace* – záměna slova nebo slovního spojení s širším (obecnějším) významem ve výchozím jazyce za slovo nebo slovní spojení s užším (konkrétnějším) významem v cílovém jazyce.
6. *Generalizace* – je opakem konkretizace, tzn., že slovo nebo slovní spojení s užším (konkrétnějším) významem ve výchozím jazyce je zaměněno za slovo nebo slovní spojení s širším (obecnějším) významem v jazyce cílovém.
7. *Modulace* – neboli smyslový vývin znamená změnu hlediska, záměnu slova nebo slovního spojení ve výchozím jazyce jednotkou cílového jazyka, jehož význam lze logicky vyvodit z významu výchozího jazyka.⁷⁹

⁷⁸ Tamtéž, s. 36, 37

⁷⁹ Tamtéž, s. 42, 43

4.3.2. GRAMATICKÉ PŘEKLADOVÉ TRANSFORMACE

Mezi gramatické překládové transformace řadíme:

1. *Záměna gramatické kategorie (číslo, pádu, času, vidu)*
2. *Záměna slovních druhů*
3. *Záměna větných členů* – záměna neshodného přívlastku za shodný a naopak
4. *Univerbizace* – víceslovný název nahrazujeme jedním slovem
5. *Multiverbizace* – opak univerbizace
6. *Změna pořádku slov*
7. *Kompresa (kondenzace)* – formální zhuštění
8. *Změny gramatického statusu* – trpné konstrukce se zaměňují činnými, jednočlenné věty dvoučlennými a naopak
9. *Sloučení, rozčlenění vět*⁸⁰

4.3.3. LEXIKÁLNĚ-GRAMATICKÉ PŘEKLADOVÉ TRANSFORMACE

Do skupiny lexikálně-gramatických překládových transformací patří:

1. *Antonymický překlad* – jedná se o záměnu lexikální jednotky výchozího jazyka na jednotku cílového jazyka s protikladným významem a naopak, přičemž musí být zachován smysl celku; nejčastějším projevem je negace.
2. *Kompenzace (nahrazení)* – způsob překladu, při kterém se určité obsahové prvky převádějí jinými prostředky. Není však nutné, aby k tomu docházelo v tom samém místě textu jako v originálu.
3. *Celkové přehodnocení* – jde o vyjádření daného prostředku jinými frazeologismy.
4. *Rozšíření informačního základu* – rozšíření formy článku nebo textu.
5. *Explicace (opisný překlad)* – lexikální jednotka se zamění spojením, které podrobněji nebo méně podrobně vysvětluje její význam; tzv. vysvětlující překlad.⁸¹

⁸⁰ Tamtéž, s. 37-41

⁸¹ Tamtéž, s. 43-45

4.4. PŘEJÍMÁNÍ CIZÍCH NÁZVŮ DO RUŠTINY A ČEŠTINY

V současné době se do jazykové oblasti různých oborů a odvětví dostávají nové termíny, a to buď překládáním cizí odborné literatury, nebo přejímáním nových slov z cizích jazyků.⁸² Přejímání je, ať už v ruském nebo jiných jazycích, neoddelitelnou částí procesu fungování a historických změn v daném jazyce a jedním z hlavních zdrojů rozšiřování slovní zásoby.

Slovanské jazyky přejímaly svá nejstarší slova z germánských a indoíránských jazyků. Jedním z nejstarších přejatých germánských slov do ruštiny můžeme uvést slovo *князь* (ze staroněmeckého slova *kuningaz*), *шлем* (ze staroněmeckého *helmaz*), z indoíránských jazyků je to pak, například, slovo *собака*.⁸³ Co se týče jazyka českého, na současnou tvorbu nové slovní zásoby mají slovanské jazyky malý vliv.

Výsadní postavení při přejímání cizích slov mají anglicismy a množství přejatých slov z angličtiny neustále narůstá. Můžeme uvést příklad některých přejatých slov ze sportovní sféry: *bikercross*, *freestyle*, *hattrick*, *skiathlon*, *wakeboard*, ...⁸⁴

Při přejímání se význam slov často mění. Například francouzské slovo *chance* znamená „удача“ (Tu a de la chance! – Тебе повезло!), zatímco ruské slovo *шанс* znamená pouze „možnost úspěchu“. Někdy se význam slova mění až k nepoznání. Například slovo *идуом* je řeckého původu a v řečtině znamená „soukromá osoba“. Také dochází k situacím, že se přejaté slovo vrací ve svém novém významu zpět do jazyka, ze kterého pochází.⁸⁵

Přejímání cizojazyčných slov chápeme jako proces integrace převzatého prvku do slovní zásoby.⁸⁶ Celkově můžeme říci, že přejímat se dá třemi způsoby. Zaprvé, přejímáme samotné slovo. Takovým způsobem se v jazyce objevují přejímky v úzkém

⁸² SÉMANTIKA CIZÍCH SLOV. *Slovo a slovesnost: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*. [online]. 2011 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=2651>

⁸³ ЗАЙМСТВОВАНИЕ. *Энциклопедия Кругосвет: Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия*. [online]. 1997-2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ZAIMSTVOVANIE.html

⁸⁴ LEXIKO: *webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících*. [online]. 2005-2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://lexiko.ujc.cas.cz/download/13.pdf>

⁸⁵ ЗАЙМСТВОВАНИЕ. *Энциклопедия Кругосвет: Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия*. [online]. 1997-2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ZAIMSTVOVANIE.html

⁸⁶ LEXIKO: *webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících*. [online]. 2005-2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://lexiko.ujc.cas.cz/download/13.pdf>

slova smyslu, například ruské *ярмарка* je přejaté z německého *Jahrmarkt*, *поэзия* z francouzského *poésie*, *кайф* z arabského *kejf*, atd. Zadruhé, nové slovo je možné vytvořit pomocí morfémů podle vzoru cizího slova. Tímto způsobem se v jazyce objevují slovtvorné kalky: ruské *языкознание* je vytvořeno podle vzoru německého *Sprachwissenschaft*, *кислород* podle latinského *oxygenium* atd. Zatřetí, pro vyjádření potřebného významu můžeme použít původní termín, k němuž přidáme nový význam podle vzoru cizího jazyka, který má tu samou vnitřní formu či mnohoznačnost (sémantické kalkování). Například ruské sloveso *трогать* získalo přenesený význam „волновать чувства“ (obtěžovat, vyrušovat) pod vlivem francouzského *toucher*, které má oba významy (přímý i přenesený).

V odborné terminologii, která usiluje o jednoznačnost, převládá první a druhý způsob.⁸⁷

⁸⁷ ЗАИМСТВОВАНИЕ. *Энциклопедия Кругосвет: Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия.* [online]. 1997-2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ZAIMSTVOVANIE.html

5. SPORTOVNÍ TERMINOLOGIE

Mnoho sportovních výrazů a termínů dříve znali a užívali pouze odborníci (aktivní sportovci a příznivci konkrétního sportu). Člověk se s nimi setkával většinou jen prostřednictvím sportovního zpravodajství. Dnes se však se sportovními výrazy setkáváme stále častěji. Některé termíny se ze sportovního slangu dostávají přímo do odborné terminologie, jiné se z odborné sféry dostávají do běžného jazyka a podvědomí veřejnosti. Pro všechny nové sportovní disciplíny musí vzniknout nová pojmenování v daném jazyce.⁸⁸

Cizojazyčné sportovní výrazy a termíny mají svůj původ v mnohých jazycích. Jsou přejímány přímo, ale i nepřímo, a to například z latinského jazyka skrze angličtinu a francouzštinu, ale také němčinu, italštinu nebo polštinu. Anglický jazyk se stal základem pro téměř většinu nepřímo přejatých sportovních výrazů a termínů, výrazným zdrojem je i francouzština, latina či řečtina, a nemnoho slov pochází z němčiny.⁸⁹

Nyní se zaměříme na konkrétní sportovní disciplíny. Pro představu budeme angličtinu, popřípadě češtinu považovat za výchozí jazyk (VJ) a ruštinu jako jazyk cílový (CJ). Vycházíme vždy z názvu v angličtině:

(1) *Athletics* – česky *atletika* – rusky *атлетика*

Slovo řeckého původu (áthleon). V angličtině má substantivum tvar singularia tantum. V češtině i ruštině má výraz tvar feminina. Pokud za VJ považujeme češtinu, pak je název do ruštiny transliterován.

⁸⁸ SPORTOVNÍ TERMINOLOGIE V CESTOVNÍM RUCHU. *Naše řeč: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*. [online]. 2011 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7460>

⁸⁹ ЗАЙМСТВОВАННЫЕ СЛОВА В РУССКОМ ЯЗЫКЕ. *Традиция: русская энциклопедия*. [online]. 24.1.2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://traditio-ru.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B8%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B2_%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BC_%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B5

(2) **Archery** – česky **lukostřelba** – rusky **стрельба из лука**

V angličtině je disciplína odvozena od slova *archer*, což v překladu znamená lukostřelec, lučištník. Z toho je pak odvozena česká *lukostřelba*. V ruštině při překladu termínu bylo užito kalkování.

(3) **Badminton** – česky **badminton** – rusky **бадминтон**

Do češtiny je substantivum přejato v původní grafické podobě. Do ruštiny pak bylo transliterováno.

(4) **Baseball** – česky **baseball** – rusky **бейсбол**

Slovo anglického původu (*base* = meta, *ball* = míč). Čeština slovo přejala s původním pravopisem, do ruštiny překládáno transkripcí. Baseball byl roku 2012 vyřazen z disciplín letních olympijských her.

(5) **BMX** – česky **BMX, biketrial** – rusky **велосипедный мотокросс, байктриалс**

BMX je zkratka z anglického *Bicycle Motorcross* (jedná se o jednu z disciplín cyklistiky). Do ruštiny je termín z angličtiny překládán za pomoci kalkování, zkratku *BMX* ruština nepoužívá. *Biketrial* je příbuzná disciplína *BMX*, do ruštiny překládána transkripcí.

(6) **Boxing** – česky **box** – rusky **бокс**

U anglických sportovních termínů se často objevují dějová substantiva s koncovkou *-ing*. U takovýchto výrazů nedochází k počesťování. Čeština se snaží najít český ekvivalent.⁹⁰ Výraz je do ruštiny přeložen transkripcí.

(7) **Canoeing** – česky **kanoistika** – rusky **гребля на каноэ**

Anglická koncovka *-ing* je odsunuta a nahrazena českým ekvivalentem. V ruštině je výraz doslovně přeložen jako „veslování na kánoe“. V tomto případě se tedy jedná o explikaci neboli opisný překlad.

⁹⁰ SPORTOVNÍ TERMINOLOGIE V CESTOVNÍM RUCHU. *Naše řeč: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*. [online]. 2011 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7460>

(8) *Cycling* – česky *cyklistika* – rusky *велосипедный спорт, велоспорт*

Opět dochází k odstranění anglického *-ing* a výraz je nahrazen českým ekvivalentem. Do ruštiny je pak přeložen termínem *велосипедный спорт* za použití kalkování a multiverbizace, zkráceně jako *велоспорт* – univerbizací původního víceslovného názvu. Dále můžeme sledovat změnu rodu, v češtině je výraz rodu ženského, v ruštině rodu mužského.

(9) *Equestrian* – česky *jezdectví* – rusky *конный спорт*

Anglický výraz je překládán v rámci substantiva jako *jezdec* a jako adjektivum slovem *jezdecký*, nicméně termín jako takový se používá k označení olympijské disciplíny. Českým ekvivalentem je tedy *jezdectví*. Do ruštiny je pak termín překládán dvouslovným výrazem za pomoci multiverbizace. V češtině je výraz rodu středního, v ruštině se jedná o maskulinum.

(10) *Fencing* – česky *šerm* – rusky *фехтование*

Čeština má pro tento termín svůj ekvivalent, naproti tomu ruština svůj výraz přejala z německého „*fechten*“ (*šermovat*), a to částečně pomocí transkripce. V češtině je termín rodu mužského, v ruštině ve tvaru neutra.

(11) *Floorball, floor hockey* – česky *florbal, halový hokej* – rusky *флорбол, хоккей в зале*

Olympijská disciplína *florbal* je do češtiny i ruštiny překládána transkripcí, ale termín je také vyjádřen pomocí kalkování, pokud mluvíme o výše uvedeném delším názvu.

(12) *Handball* – česky *házená* – rusky *гандбол, ручной мяч*

Při překladu do ruštiny se zde jedná o překlad pomocí transkripce, pokud vycházíme z angličtiny. Také je výraz možno přeložit i dvěma slovy, a to za pomoci kalkování. Dochází i ke změně rodu, v češtině je výraz ve femininu, v ruštině v obou případech v maskulinu.

(13) Judo – česky *judo* – rusky *дзюдо*

Do češtiny je výraz přenesen v původní grafické podobě. V ruštině se jedná o transkripci. V ruštině jde o nesklonné substantivum.

(14) Rowing – česky *veslování* – rusky *академическая гребля*

Z anglického *row* (veslovat). Čeština použila přímý ekvivalent. V případě ruštiny je použito kalkování, nicméně jako název sportovní disciplíny se uvádí v ustáleném slovním spojení. Rozdíl pozorujeme taktéž v rodě, kdy český termín je rodu středního, ruský ženského.

(15) Sailing, yachting – česky *jachting* – rusky *яхтинг, парусный спорт*

Angličtina má dva možné názvy pro tuto disciplínu – slovo *sailing* bychom doslovně přeložili jako plachtění nebo plachtařský sport. Čeština si pro název olympijské disciplíny vybrala transkribovaný *jachting*. Ruština také využila transkripce, ale je možný i dvouslovný název vytvořený kalkováním.

(16) Table tennis, ping-pong – česky *stolní tenis, ping-pong* – rusky *настольный теннис, пинг-понг*

V případě češtiny i ruštiny je použito kalkování (*stolní tenis, настольный теннис*). Co se týče druhého možného nazvání, v češtině je výraz přejat v původní grafické podobě, v ruštině se jedná o transliteraci.

(17) Taekwondo – česky *taekwondo* – rusky *тхэквондо*

Jedná se o korejské bojové umění. Čeština výraz přejala s původním pravopisem, ruština pomocí transkripce. Ruský výraz patří mezi nesklonná substantiva.

(18) Volleyball – česky *volejbal, odbíjená* – rusky *волейбол*

Z anglického *volley* = volej – přímé odehrání míče, aniž by se dotkl země a *ball* = míč. Do češtiny překládáno transkripcí, ale také je používán český ekvivalent *odbíjená*. Do ruštiny je termín taktéž překládán pomocí transkripce.

(19) Water polo – česky vodní pólo – rusky водное поло, ватерполо

U tohoto termínu je užito jak kalkování (water, vodní, водное), tak i transliterace (поло) a transkripce (pólo). Pro překlad výrazu *ватерполо* ruština použila transkripci. Ruské *поло* je nesklonné substantivum.

(20) Weightlifting – česky vzpírání – rusky поднятие тяжестей

Z anglického *weight* = váha, břemeno a *lift* = zvedat. V češtině má termín svůj ekvivalent, ovšem ruština ho překládá pomocí kalkování, a to z angličtiny, doslova jako „(po)zvednout břemeno“.

(21) Wrestling – česky zápas – rusky борьба, рестлинг, реслинг

V češtině je substantivum v mužském rodě, v ruštině je rodu ženského. Čeština má pro výraz svůj ekvivalent. Jako olympijská disciplína má v ruštině více možných názvů. Kromě *борьба* ještě *рестлинг* a *реслинг*, vzniklé za pomoci transkripce z angličtiny. Oba tyto výrazy jsou rodu mužského.

Nyní několik příkladů sportovních termínů a disciplín, které nejsou součástí olympijských her:

(1) Aerobics – česky aerobik, aerobic – rusky аэробика

Do češtiny je možno překládat dvěma způsoby, z nichž první si zachoval původní pravopis bez anglického koncového *-s*, ve druhém možném způsobu se anglické *-c* počeštuje na *-k*. Do ruštiny se překládá transkripcí, přičemž dochází i ke změně rodu (v ruštině je termín rodu ženského).

(2) Arm wrestling – česky arm wrestling, sportovní přetlačení rukou, přetlačení, páka – rusky армрестлинг, армспорт

Tuto sportovní disciplínu je možno do češtiny překládat buď zachováním původního pravopisu, nebo několika českými ekvivalenty. Ruština má pro tento termín dva výrazy. *Армрестлинг* je přeložen transkripcí, ale také se užívá termín *армспорт*. V češtině je termín vyjádřen v rodě mužském, středním i ženském, a to v závislosti od názvu disciplíny. V ruštině je užito pouze mužského rodu.

(3) **Billiards** – česky **biliár** – rusky **бильярд, билиард**

Čeština tuto sportovní disciplínu přejala z angličtiny počestěným pravopisem. Do ruštiny se pak překládá transkripcí (*бильярд*) a transliterací (*билиард*), ovšem bez anglického koncového -s.

(4) **Bowling** – česky **bowling** – rusky **боулинг**

Bowling neboli americké kuželky. Čeština přejala název v původní grafické podobě, do ruštiny je překládán transkripcí.

(5) **Bowls** – česky **bowls** – rusky **игра в боулз, игра в шары**

Tuto míčovou hru s nepravidelným míčkem čeština přejala s původním pravopisem, do ruštiny je překládána explikací, přičemž výraz *игра в боулз* využívá i transkripce, a to ve slově *боулз*. V češtině je výraz v rodě mužském, v ruštině v ženském.

(6) **Croquet** – česky **kroket** – rusky **крокет**

Sportovní hra pocházející z Francie (crochet). Do češtiny i ruštiny přeloženo transkripcí.

(7) **Cross-country running** – česky **přespolní běh** – rusky **кросс**

Do češtiny překládáno kalkováním, do ruštiny pak univerbizací.

(8) **Cycleball, bikeball** – česky **kolová** – rusky **велобол**

Jedná se o sport podobný halovému fotbalu, ovšem hráči se po hřišti pohybují na kolech. Čeština má pro tento termín svůj ekvivalent, ovšem kořen slova „kolo“ zůstal zachován. Ruština si výraz přejala pomocí kalkování, a to pouze první část *VELO* a druhá část *БОЛ* je přeložen transkripcí. Vidíme i odlišnosti ve jmenném rodě. V češtině je tato disciplína v rodě ženském, ale v ruštině je vyjádřena v rodě mužském.

(9) **Darts** – česky **šipky** – rusky **дапте**

Český název *šipky* je přejat z anglického *dart*, což znamená šipka. Do ruštiny je tento termín překládán transliterací. V češtině je termín ve tvaru pluralia tantum.

(10) Diving – česky *potápění* – rusky *дайвинг, подводное плавание*

Do češtiny přejato z anglického *dive* = potápet se, potápění (se). Do ruštiny přeloženo transkripcí jako *дайвинг* a multiverbizací jako *подводное плавание*. Český výraz *potápění* a ruské *подводное плавание* je ve středním rodě, *дайвинг* je pak rodu mužského.

(11) Fishing – česky *rybolov* – rusky *рыболовство, рыбная ловля*

Do češtiny přeloženo kalkováním, ruský termín je také utvořen kalkováním (jednoslovný výraz) nebo multiverbizací v případě dvouslovného termínu. V češtině má termín mužský rod, ruština má jak rod střední (*рыболовство*), tak i ženský rod (*рыбная ловля*).

(12) Frisbee – česky *frisbee* – rusky *фрисби, летающий диск, летающая тарелка*

Do češtiny přejato v původní grafické podobě. Do ruštiny je možnost překladu buď transkripcí (*фрисби*) nebo explikací. V češtině je termín v rodě středním, v ruštině je v rodě ženském v případě *летающая тарелка* a *фрисби* (výraz je zároveň nesklonný), a v rodě mužském, pokud se jedná o *летающий диск*.

(13) Futsal, indoor football – česky *futsal, sálová kopaná* – rusky *футзал*

Do češtiny je slovo přejato buď v původním pravopise, nebo překládáno pomocí kalkování, a to v případě dvouslovného názvu. Ruština termín přejala transkripcí. Rod mužský zaznamenáváme v ruštině a v českém *futsal*. Výraz *sálová kopaná* je pak rodu ženského.

(14) Karate – česky *karate* – rusky *каратэ*

Do češtiny je slovo přejato v původní grafické podobě, do ruštiny transkripcí.

(15) Karting, kart racing – česky *závody motokár* – rusky *картинг, гонки на картах*

Čeština si tento druh sportu přejala pomocí kalkování, a to z anglického *kart racing*. Do ruštiny jsou dva způsoby překládání, buď pomocí transliterace z anglického *karting*, nebo také jako čeština kalkováním.

(16) Kick boxing – česky *kickbox* – rusky *кикбоксинг*

Tento bojový sport je do češtiny přejat v původní grafické podobě s absencí koncového *-ing*. Ruština přejala výraz z angličtiny pomocí transkripce.

(17) Korfball, beachkorfball – česky *korfbal, beachkorfbal* – rusky *пляжный корфбол*

Do češtiny překládáno transkripcí (*korfbal*). V případě *beachkorfbal* se jedná o původní grafickou podobu. Ruština využila dvou překladových transformací, a to kalkování v první části slovního spojení a transkripci ve druhé části.

(18) Lacrosse – česky *lakros* – rusky *лакросс, лякросс*

Do češtiny je tato severoamerická kolektivní hra překládána transkripcí. V ruštině je pro tuto sportovní disciplínu možné používat dva názvy a při překladu byla také užita transkripce.

(19) Miniature golf, minigolf – česky *minigolf* – rusky *мини-гольф, миниатюрный гольф*

Do češtiny je slovo přejato s původním pravopisem z anglického *minigolf*, do ruštiny překládáno transkripcí jako *мини-гольф* a kalkováním + transkripcí v případě dvouslovného názvu, přičemž *миниатюрный* je kalkování a *гольф* transkripce.

(20) Mixed martial arts – česky *mixed martial arts* – rusky *смешанные боевые искусства*

Tato smíšená bojová umění jsou do češtiny přejímána s původním pravopisem, do ruštiny pak pomocí kalkování. Tato substantiva jsou v češtině i ruštině ve formě množného čísla.

(21) Pétanque – česky *pétanque* – rusky *петанк*

Slovo francouzského původu, které je do angličtiny i češtiny přejato v původní grafické podobě, do ruštiny se překládá transkripcí.

(22) *Powerlifting* – česky *silový trojboj* – rusky *пauэрлифтинг, силовое троеборье*

Z anglického *power* = síla a *lift* = zvedat. Do ruštiny přeloženo pomocí transkripce jako *пauэрлифтинг*. Český název *silový trojboj* a ruské *силовое троеборье* je odvozeno od třech disciplín, ze kterých je tento silový sport složen. Čeština tedy kalkováním přeložila první část – *silový* – a druhá část – *trojboj* – je odvozena od faktu, že se disciplína skládá ze tří sportů. Tento případ je totožný i pro ruštinu.

(23) *Rafting* – česky *rafting* – rusky *рафтинг*

Do češtiny je výraz přejet v původní grafické podobě, do ruštiny přeložen transliterací.

(24) *Rugby* – česky *ragby* – rusky *регби*

Přejímání proběhlo v češtině i ruštině pomocí transkripce. V případě češtiny i ruštiny je substantivum neskloňné.

(25) *Skittles* – česky *kuželky* – rusky *кегли*

Do ruštiny přejato transkripcí z německého *die Kegel* = kuželky. I čeština tento výraz přejala z němčiny. V češtině i ruštině je termín ve tvaru pluralia tantum, pokud hovoříme o kuželných jako o sportovní hře.

(26) *Skysurfing* – česky *skysurfing* – rusky *скайсерфинг*

Tento sport podobný parašutismu, ovšem s prknem jako na snowboard na nohách, čeština přejala s původním pravopisem. Do ruštiny se překládá transkripcí.

(27) *Speedway* – česky *plochá dráha* – rusky *спидвей*

Z angličtiny přejato do češtiny multiverbizací. Do ruštiny je výraz přeložen transkripcí. Vidíme i změnu ve jmenném rodě, kdy v češtině je výraz v rodě ženském, v ruštině je mužského rodu.

(28) *Squash* – česky *squash* – rusky *сквош*

Čeština přejala tuto sportovní disciplínu s původním pravopisem, do ruštiny přeložena transkripcí.

ZÁVĚR

V závěru mé bakalářské práce se pokusím shrnout poznatky a postřehy, ke kterým jsem dospěla.

V této bakalářské práci se zabývám tematikou olympijských her, jejich vznikem, historií, dále sportovní terminologií, překladem jednotlivých sportovních disciplín. Práce je rozdělena do pěti kapitol, z nichž poslední je věnována konkrétním příkladům převádění jednotlivých sportů z původního jazyka do češtiny a ruštiny.

Úvodní kapitola je kapitolou nejrozsáhlejší. Zabývám se historií olympijských her, jejichž vznik lze hledat v hluboké minulosti starověkého Řecka. Od antické éry, ve které se zrodily základy olympismu, se dostávám k olympiádě moderní, novodobé. Obrovskou zásluhu na znovuoobnovení olympijských her měl na konci 19. století francouzský pedagog Pierre de Coubertin, který se přes mnohé neúspěchy nevzdal své idey a svou myšlenku si prosadil a vybojoval. Se vznikem novodobých her souvisí i celá řada olympijských symbolů a ceremoniálů, kterým jsem v rámci úvodní kapitoly věnovala jednu podkapitolu. Dále ve stručnosti popisuji vznik zimních olympijských her, které se poprvé konaly ve francouzském Chamonix.

Ve druhé kapitole se zaměřuji na financování olympijských her, čímž se již od zrodu OH zabývá Mezinárodní olympijský výbor. Pro fungování finančního mechanismu je velice zásadní zájem diváků, význam olympijských symbolů, marketing nebo licenční programy.

Třetí kapitolu věnuji samotným letním olympijským hrám, které se konají jednou za čtyři roky. Podrobně popisuji vznik a průběh první letní olympiády v Athénách, která se přes počáteční finanční problémy nakonec setkala s nesmírným úspěchem. Dále se zmiňuji o první, a zároveň jediné letní moskevské olympiádě, která byla velmi precizně připravena a která se bohužel setkala s ne příliš uspokojivými ohlasy způsobenými politickou situací.

V následující kapitole definuji pojmy termín a terminologie, zabývám se dělením termínů do určitých skupin a nahlížím na způsoby, kterými je možné termíny překládat. Zaobírám se překladovými transformacemi a jejich rozdělením na lexikální, gramatické a lexikálně-gramatické transformace. Na konci této předposlední kapitoly věnuji pozornost přejímání cizojazyčných slov do ruštiny a češtiny.

V poslední kapitole se zabývám konkrétními sportovními termíny, na které aplikuji poznatky z předchozí, čtvrté kapitoly. Kapitola je rozdělena na dvě části, přičemž v první uvádím sportovní disciplíny, které jsou součástí letních olympijských her, a ve druhé popisují ty sporty, které nejsou součástí letní olympiády, ale některé z nich by se jimi mohly potenciálně stát. Zkoumám, jakým způsobem byly sportovní výrazy přežaty do češtiny a ruštiny.

Na zhruba padesáti příkladech jsem došla k závěru, že čeština má pro sportovní termíny buď svůj ekvivalent, nebo přejímá názvy s původním pravopisem. Na mnohých příkladech jsem pozorovala přejímání pomocí transkripce, méně jich využilo kalkování. Naproti tomu ruština ve většině případů používá transkripce. Častěji se objevovalo kalkování i transliterace. Také jsem narazila na případy, kdy k přejímce slova došlo za pomoci explikace, multiverbizace či univerbizace (*узпа в боулз, конный спорт, велоспорт, летающий диск, ...*).

Z toho lze vyvodit, že ve sportovní terminologii stále nejvíce převládají anglicismy, ze kterých se pak dále přejímá do ostatních jazyků.

Na úplný závěr nesmím opomenout česko-ruský terminologický slovník sportovních výrazů, který tvoří nedílnou část této bakalářské práce a vytvořila jsem ho za účelem ještě dalšího možného prohloubení si slovní zásoby v oblasti letních olympijských her a jevů s nimi souvisejícími.

РЕЗЮМЕ

Данная бакалаврская работа на тему «Летние Олимпийские игры (Спортивная терминология)» посвящена самому известному во всем мире празднику спорта – Олимпийским играм, а именно Летним Олимпийским играм.

Спорт является неотъемлемой частью человеческой жизни, которая сопровождает человечество с древних времён. Сегодня все чаще можно наблюдать, что люди начинают интересоваться спортом намного больше и серьезнее, чем раньше. Каждый современный человек замечает, что здоровый образ жизни в сегодняшнем ритме необходим. Поэтому растёт число людей, которые посещают фитнес залы, курсы танцев, или просто занимаются спортом дома самостоятельно, используя огромное количество разных видео в Интернете. Люди тренируются по образцу разных упражнений, идут на пробежку с друзьями, катаются на роликах и так далее. Естественно, не все могут заниматься спортом из-за проблем со здоровьем, или из-за того, что спорт их не интересует, и поэтому некоторые предпочитают другие развлечения. Однако, какое бы развлечение люди себе ни выбрали, всегда есть возможность смотреть спортивные передачи по телевизору, или лично посетить конкретное спортивное событие, соревнование или матч. Одним из таких событий являются Олимпийские игры.

Олимпийские игры являются одними из самых популярных, известных, посещаемых и крупных спортивных событий. Никто не хочет пропускать эти поразительные зимние и летние соревнования.

Настоящая бакалаврская работа состоит из десяти частей, включая введение, основные пять глав работы, заключение, резюме на русском языке, библиографию и приложения. В состав работы входят заявление, что работу я написала одна, и выражение благодарности руководителю моей работы.

Во введении содержится характеристика работы и её структура. Далее обосновано, почему я выбрала именно эту тему и коротко описано содержание работы. В конце введения упоминаю о приложении к данной работе.

Первая глава разделена на шесть частей. В начале речь идёт об описании Олимпийских игр и их разделении на Летние и Зимние игры. Далее указана

основная информация об истории Олимпийских игр. История Игр имеет глубокие корни и для понимания целого процесса Олимпийских игр она важна и необходима. Об этом говорится во второй части первой главы. Игры начали формироваться уже в древней Греции, в то время, когда страна была сложена из полисов – разрозненных городов-государств, которые между собой постоянно воевали. Согласно предположениям, атлетические соревнования в Олимпии проводились уже с 11 в. до н. э. Историки говорят, что первые Олимпийские игры, возникшие из религиозных ритуалов, произошли в 776 г. до н. э. Первые спортивные дисциплины античных Олимпийских игр включали в себя разные виды бега, пентатлон и ипподром. Можно сказать, что возникновение Олимпийских игр стало причиной соединения Древней Греции. К сожалению, в 394 г. н. э. Олимпийские игры были запрещены.

Третья и четвёртая часть первой главы рассказывает о французском педагоге и историке – Пьере де Кубертене и возобновлении Игр, к которым Кубертен стремился. Он считается основоположником Современных Олимпийских игр. Пьер де Кубертен старался, чтобы Олимпийское движение стало носителем идеи мира и дружбы народов. Вдохновение для Современных Игр Пьер черпал в антике. В 1894 году Международный олимпийский конгресс проголосовал по плану Кубертена за возобновление Игр.

В следующей части речь идёт о символах и церемониях Олимпийских игр. Их целью является выражение олимпийских мыслей, идеалов, универсальности Олимпийского движения, его задачи и цели. К олимпийским символам относятся главный символ (кольца), флаг, лозунг, огонь, факел, эстафета, гимн и эмблема. Символика олимпизма отражается в большом количестве церемониалов. Это можно понимать как совокупность ритуалов с сильным эмоциональным характером, выражающие многие олимпийские мысли и принципы. Существуют три основные церемонии – открытие Игр, закрытие Игр и награждение победителей.

Последняя, шестая часть первой главы посвящена Зимним Олимпийским играм. По инициативе Пьера де Кубертена в программе Игр начали появляться некоторые зимние виды спорта. Из-за этого начали появляться мысли о

проведении Зимних Олимпийских игр. Первые произошли в 1924 году во французском городе Шамони.

Вторая глава ориентирована на проблематику финансирования Игр. Олимпийские игры финансируются из двух основных ресурсов – частных и общественных. Международный олимпийский комитет долго настаивал на строгом подходе, касающемся вопроса финансирования Олимпийского движения. До 70 годов прошлого века МОК являлся бедной организацией и находился в долгах. Изменило ситуацию углубление в 80 годах прошлого века сотрудничества с масс-медиа, коммерческими организациями и т. д.

Первая часть второй главы посвящена Олимпийскому движению. МОК руководит Олимпийским движением и владеет всеми правами на Олимпийские игры, включая, например, право на трансляцию. Девяносто процентов всех доходов МОК распределяет между частями Олимпийского движения с целью проведения Олимпийских игр. Способ финансирования Олимпийского движения является динамичным, постепенно развивающимся механизмом, который никогда не будет хорошо работать без интереса зрителей и использования Олимпийских символов. В настоящее время Олимпийское движение имеет пять основных финансовых ресурсов (права на трансляцию, Программа Олимпийских партнёров TOP, продажа билетов, лицензирование и маркетинговая программа организаторов Игр).

Вторая часть настоящей главы касается прав на трансляцию, к которым принадлежат телевизионное, Интернет и сотовое вещание, а также радиовещание. Почти половину всех доходов Олимпийское движение получает именно из продажи этих прав. Первое телевещание произошло в 1948 году во время Лондонских Олимпийских игр.

Следующая часть второй главы рассказывает о Программе Олимпийских партнёров. В принципе речь идёт о спонсорстве, благодаря которому Олимпийское движение получает больше чем сорок процентов доходов. Транснациональные корпорации, вступившие в состав членов Программы Олимпийских партнёров, имеют в течение 4 лет право на использование своего логотипа вместе с логотипом Олимпийских игр.

В третьей части второй главы рассказывается о продаже билетов на Олимпийские игры, которая составляет больше чем десять процентов доходов.

Последняя часть настоящей главы кратко описывает лицензированные программы, определяющие официально лицензированные товары, которые обозначены эмблемами и талисманами. Эти товары служат памятными предметами Олимпийских игр и команд.

В третьей главе настоящей работы я интересовалась Летними Олимпийскими играми. Они проходят регулярно каждые четыре года и нумеруются римскими цифрами. Пока проведено всего 27 олимпиад. В 1916, 1940 и 1944 годах Летние Олимпийские игры вследствие мировых войн не состоялись.

Первая часть третьей главы посвящена первым Летним Олимпийским играм, проходившим в 1896 году в Афинах. Эти первые Игры столкнулись с недостатком финансовых средств, которыми из-за банкротства в 1893 году тогдашняя Греция не владела. Благодаря Пьеру де Кубертену получилось преодолеть эту неприятную ситуацию. Открытие первых Игр произошло 6 апреля 1896 г. и заключались они 15 апреля 1896 г. Спортсмены соревновались в девяти спортивных дисциплинах. Окончание Игр встретилось с огромным успехом и поэтому греки захотели устраивать все Игры постоянно в Греции, но их желание не исполнилось.

В следующей части данной главы я описываю первую и единственную московскую Олимпиаду, которая произошла в 1980 году. В это время президентом являлся Леонид Ильич Брежнев, который хотел всему миру показать, что Россия сможет устроить такую же великолепную Олимпиаду, как и любая капиталистическая страна. В течение шести лет Москве удалось построить одну из лучших и самых современных Олимпийских деревень.

Последняя часть третьей главы посвящена отзывам, возникшим в результате вышеуказанных Олимпийских игр в Москве. Единственная московская Олимпиада известна, прежде всего, бойкотом многих западных стран, включая США и Канаду, а также Японию, Китай и много мусульманских стран. Бойкот произошёл в связи с интервенцией в 1979 году советских войск в Афганистан. На этих Играх приняло участие только 80 стран, в том числе 5 333 спортсменов

(включая 1 133 женщин). Интересным является факт, что в Москву прибыло самое большое количество спортсменов из Чехословакии – 211 спортсменов. Необходимо заметить то, что реваншем за бойкот московских Игр было отсутствие 14 стран на следующих Олимпийских играх в Лос Анджелесе.

Четвёртая глава сосредоточена на переводческих трансформациях и терминологии. В первой части четвёртой главы я занимаюсь определением «термина» согласно нескольким разным источникам.

Вторая часть настоящей главы посвящена возможностям разделения и перевода терминов. В зависимости от языка-источника термины можно выделять на термины исконные, заимствованные и гибридные. По формальному признаку термины разделяются на простые термины-слова, сокращенные, сложные, сложносокращенные и многословные термины. Далее описываю самые распространённые способы перевода терминов, к которым принадлежат субституция, придание существующему слову нового значения, семантическое калькирование, описательная конструкция, генерализация и конкретизация.

В следующей части четвёртой главы я анализирую и определяю все переводческие трансформации, которые включают в себя, например, транскрипцию, транслитерацию, калькирование, универбизацию, мультивербизацию, антонимический перевод, замену грамматических категорий и другие.

Последняя часть вышеуказанной главы ориентирована на заимствование иностранных слов в русском и чешском языках, являющееся неотъемлемой частью процесса действий и исторических изменений в языке и одним из главных способов расширения словарного запаса любого языка. Конечно, на большое количество новых слов (в русском и чешском языках), особенно если речь идёт о спортивной терминологии, влияет английский язык. Естественно, что это не единственный язык, из которого можно заимствовать. Большое влияние имеют также немецкий и французский языки.

Пятая, последняя глава настоящей бакалаврской работы описывает спортивную терминологию. Информацию, полученную из предыдущей главы, я применяю на примерах спортивных дисциплин. Указанная глава разделена на две

части, причём в первой приводятся спортивные дисциплины Летних Олимпийских игр, во второй описываются те дисциплины, которые не являются частью Летних Игр, но в будущем могли бы ими стать.

В заключении я резюмирую всю работу, а также вывожу результаты последней главы настоящей работы.

В качестве приложения к настоящей бакалаврской работе является чешско-русский словарь спортивной терминологии и связанные с ним выражения, расположенные на 28 страницах.

ZDROJE

BIBLIOGRAFIE

1. COUBERTIN, Pierre de Fredi. *Olympijské paměti*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1977, 194 s. ISBN 27-027-77.
2. DOBROVSKÝ, Vladimír. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia, 1980, 430 s. ISBN 27-036-80.
3. DOVALIL, Josef. *Olympismus*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 219 s. ISBN 80-703-3871-7.
4. KOSÍK, Miloš. *Olympismus*. V Tribunu vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7399-975-9.
5. KROUTIL, František et al. *Malá encyklopedie olympijských her*. 1.vyd. Praha: Olympia, 1982, 616 s. ISBN 27-012-82.
6. KUFNEROVÁ, Zlata. *Překládání a čeština*. Vyd. 1. Jinočany: H+H (H&H), 1994, 270 s. ISBN 80-857-8714-8.
7. *Preklad odborného textu: Práce 1. celoštátnej konferencie o preklade odborného textu na pedagogickej fakulte v Nitre v septembri 1972*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1977. 253 s.
8. PROCHÁZKA, Karel. *Od Athén k olympijské Moskvě: argumenty, fakta, zajímavosti*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1980. 208 s. ISBN 23-026-80.
9. PROCHÁZKA, Karel. *Olympijské hry: Od Athén 1896 po Moskvu 1980*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1984. 636 s. ISBN 27-048-84.
10. SOMMER, Jiří. *Malé dějiny sportu, aneb, O sportech našich předků--: sportování ve znamení býčích rohů, jak to vypadalo v Olympii, gladiátorské hry, artušovské hry, lov jako sport, rodí se fotbal, hry gentlemanů, moderní olympijské hry*. Vyd. 1. Olomouc: Fontána, 2003. 273 s. ISBN 80-733-6116-7.
11. STOFFA, J. *Terminológia v technickej výchove*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. 161 s. ISBN 80-244-0139-8.

12. ŠTEKR, Vlastimil. *Olympijské hnutí - olympijské hry. 2., upr. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, 2000. 58 s. ISBN 80-244-0090-1.
13. VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 83 s. ISBN 978-80-244-3417-9.
14. ŽVÁČEK, Dušan. *Kapitoly z teorie překladu I: (odborný překlad).* 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. 51 s. ISBN 80-7067-489-X. s. 15
15. ГИК, Евгений а Екатерина ГУПАЛО. *История Олимпийских игр.* Москва: Эксмо, 2014. 352 s. ISBN 978-5-699-64677-7.

SLOVNÍKY

1. MACHALOVÁ, Milena, Eva VYSLOUŽILOVÁ a kol. *Česko-ruský slovník sportovní terminologie.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 247 s. ISBN 978-80-244-3886-3.
2. KREJČÍŘOVÁ, Iveta. *Rusko-český tematický slovníček nových slov.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. 74 s. ISBN 978-808-7472-101.
3. BUKOVÝ, Vladimír. *Rusko-český slovník tělovýchovných a sportovních výrazů.* 1. vyd. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1958. 418 s.
4. DAŇHELOVÁ, Šárka. *Anglická sportovní terminologie.* Brno: Paido, 2003. 69 s. ISBN 8073150409.
5. MILOSLAVA ŠROUFKOVÁ, Marta Vencovská. *Rusko-český, česko-ruský slovník = Русско-чешский, чешско-русский словарь.* 2. vyd. Voznice: Leda, 2010. 1064 s. ISBN 978-80-7335-246-2.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. 1980 – 22. OH V MOSKVĚ. *Český rozhlas*. [online]. 28-08-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/1980-22-oh-v-moskve>
2. *LEXIKO: webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících*. [online]. 2005-2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://lexiko.ujc.cas.cz/download/13.pdf>
3. MOSKVA 1980: OLYMPIÁDA BEZ AMERIČANŮ A MUSLIMŮ. *Aktuálně.cz*. [online]. 24-07-2008 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/moskva-1980-olympiada-bez-americanu-a-muslimu/r~i:article:611692/>
4. OLYMPIÁDA OČIMA EKONOMIE. *Ludwig von Mises Institut: Neustupuj před zlem, ale ještě odvážněji proti němu bojuj*. [online]. 19-10-2012 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mises.cz/clanky/olympiada-ocima-ekonomie-867.aspx>
5. OLYMPIJSKÉ SYMBOLY – NEJHLÍDANĚJŠÍ SPORTOVNÍ KLENOTY. *MARKETHING – o věcech, které hýbou trhem a společností*. [online]. 19-06-2012 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.markething.cz/olympijske-symboly-nejhlidanejsi-sportovni-klenoty>
6. POLITIKA ZASÁHLA I SPORT – AMERIČANÉ KVŮLI AFGHÁNISTÁNU NEJELI DO MOSKVY. *ČT 24*. [online]. 21-03-2010 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/84488-politika-zasahla-i-sport-americane-kvuli-afghanistanu-nejeli-do-moskvy/>
7. PRVNÍ ZOH BYLY VYHLÁŠENY OLYMPIJSKÝMI AŽ O ROK POZDĚJI. *ČT24*. [online]. 25-01-2014 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kalendarium/3734-prvni-zoh-byly-vyhlaseny-olympijskymi-az-o-rok-pozdeji/>
8. SÉMANTIKA CIZÍCH SLOV. *Slovo a slovesnost: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*. [online]. 2011 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=2651>

9. SLOVNÍK SPISOVNÉHO JAZYKA ČESKÉHO. *Slovník spisovného jazyka českého*. [online]. 2011 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=term%C3%ADn&sti=E MPTY&where=hesla&hsubstr=no>
10. SPORTOVNÍ TERMINOLOGIE V CESTOVNÍM RUCHU. *Naše řeč: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*. [online]. 2011 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7460>
11. VÝROČÍ: 25: 1: 1924 byly v Chamonix zahájeny první zimní olympijské hry. *HOROLEZECKÁ ABECEDA*. [online]. 2010 [cit. 2015-01-08]. Dostupné z: <http://www.horolezeckaabeceda.cz/aktualita.php?id=95>
12. ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ OLYMPIJSKÉHO HNUTÍ. *mr-sport.cz: Zprávy z olympijských her*. [online]. 11.1.2015 [cit. 2015-01-11]. Dostupné z: <http://www.mr-sport.cz/olympiada-v-praze-ocima-studentu-vs/aplikace-teorie-verejne-volby-na-olympijske-hry-v-praze/zpusob-financovani-olympijskeho-hnuti/>
13. ЗАИМСТВОВАНИЕ. *Энциклопедия Кругосвет: Универсальная научно-популярная онлайн-энциклопедия*. [online]. 1997-2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ZAIMSTVOVANIE.html
14. ЗАИМСТВОВАННЫЕ СЛОВА В РУССКОМ ЯЗЫКЕ. *Традиция: русская энциклопедия*. [online]. 24.1.2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://traditio-ru.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%B8%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B2_%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%BC_%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B5
15. ИСКОННО-РУССКИЕ ВИДЫ СПОРТА. *RIDE: Журнал о людях, которые заставляют землю вертеться!*. [online]. 17.10.2013 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: http://rideonline.ru/blog/sports_ground/1199.html

16. МОСКВА 1980. *История олимпийских игр*. [online]. 19.1.2015 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: <http://olimp-history.ru/node/350>
17. СПОРТИВНЫЕ ТЕРМИНЫ ПО АЛФАВИТУ. *Спортивный словарь*. [online]. 2008-2012 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.sport-dic.ru/>
18. ШАХБОКС И ЕЩЕ 8 САМЫХ НЕОБЫЧНЫХ ВИДОВ СПОРТА. *SOVSPORT RU*. [online]. 28.11.2013 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.sport-dic.ru/>

PŘÍLOHY

Česko-ruský terminologický slovník letních olympijských sportů

Součástí této bakalářské práce je česko-ruský slovník sportovní terminologie, který obsahuje sportovní disciplíny letních olympijských her a s nimi související jevy a termíny. Slovník je strukturován v abecedním pořadí dle jednotlivých sportů a jevů. Jednotlivé lexikální termíny tvoří v rámci jedné sportovní disciplíny heslové odstavce, které mají jednotnou strukturu. Základem každého odstavce je heslové substantivum.

Heslové substantivum i jeho ruský ekvivalent uvádím vždy v 1. pádě jednotného čísla, je doplněno koncovkou 2. pádu a kategorií jmenného rodu: m – mužský, ž – ženský, s – střední. Adjektivum je v 1. pádě jednotného čísla mužského rodu. Sloveso uvádím v infinitivním tvaru s vidovou charakteristikou odpovídající českému vidu. Pokud je substantivum ve tvaru singularia či pluralia tantum, je uvedena poznámka j. č. nebo mn. č. Důsledně také označuji přízvuk.

V rámci heslového odstavce je substantivum řazeno ve spojeních:

termín rozvitý adjektivem,
termín rozvitý substantivem,
termín rozvitý slovesem.

Adjektivum a sloveso jsou řazeny následovně:

termín rozvitý substantivem,
termín rozvitý složitější vazbou či adverbiem.

Užívané zkratky:

dok., nedok. – dokonavý, nedokonavý vid

j. č. – jednotné číslo

mn. č. – množné číslo

neskl. - nesklonné

zast. – zastarale

ARÉNA

sportovní ~

АРЕНА, **Ы** **Ж**

спортивная ~

ATLETIKA

lehká ~ *zast.*

těžká ~ *zast.*

zabývat se ~ou

atlet, atletka

atletický

~á překážka

~é disciplíny

běh

maratonský ~

překážkový ~

přespolní ~

rychlostní ~

vytrvalostní ~

~ na 100 m

~ na 400 m překážek

~ na dlouhou trať

~ na krátkou trať

běhat

běžec, běžkyně

běžecký

~á dráha

~á trať

~é boty

~ okruh

běžet

čára

cílová ~

startovní ~

АТЛЕТИКА, -и ž

лёгкая ~

тяжёлая ~

заниматься ~ой

атлет, -а m, атлетка, -и ž

атлетический

~ барьер

~ие дисциплины

бег, -а m

марафонский ~,

~ на марафонскую дистанцию

барьерный ~, ~ с препятствиями

кроссовый ~, комбайн-бег

~ на скорость, скоростной ~

~ на выносливость

~ на 100 м

~ на 400 м с барьерами

~ на длинную дистанцию

~ на короткую дистанцию

бегать, nedok.

бегун, -а m, бегунья, -ы ž, 2. р. mn. č.

-ний

беговой

~ая дорожка

~ая трасса

~ые кроссовки

~ круг

бежать, nedok.

линия, -и ž, молоса, -ы ž

финишная ~

стартовая ~, ~ старта

dálka	дальность , -и <u>ž</u> , длина , -ы <u>ž</u>
skok do ~y	прыжок в д-у
dálkař, dálkařka	прыгун в длину , -а m, прыгунья в длину , -ы <u>ž</u>
desetiboj	десятиборье , -я s
disk	диск , -а m
hod ~em	метание ~а
házet ~em	метать ~
diskař, diskařka	метатель диска , я m, метательница диска , -ы <u>ž</u>
doběh	финиш , -а m
~ do cílové pásky	бросок на ленточку
doběhnout	добежать , dok.
~ jako první	~ первым
dopad	приземление , я s, падение , -я s
místo ~u	место падения
hod	бросок , -ска m, метание , -я s
platný ~	зачётный б.
špatný, neplatný ~	неудачный б.
trestný ~	штрафной б.
vítězný ~	победный б.
~ diskem	м. диска
~ granátem	м. гранаты, б. гранаты
~ kladivem	м. молота
~ koulí obouruč	б. ядра обеими руками
~ na koš	б. в корзину
~ oštěpem	м. копья
chodec (atlet)	скороход , -а m
chůze	ходьба , -ы <u>ž</u> , походка , -и <u>ž</u>
sportovní, závodní ~	спортивная х.
~ na dráze	х. по беговой дорожке
maraton	марафон , -а m

maratonec, maratonkyně

maratonský

~á trať

oštěpař, oštěpařka

skok

~ daleký

~ do výšky

~ do výšky (flopem)

~ o tyči

sprint

~ dvojic

~ na x km

sprinter, sprinterka

sprinterský

~é závody

~ víceboj

sprintovat

štafeta

předávat ~u

štafetový

~ běh

~ kolík

~ závod

tretry

tyčkař, tyčkařka

vrhačské disciplíny

BADMINTON

raketa na ~

марафонец, -нца m, женщина-

марафонец

марафонский

~ая трасса

копьеметатель, -я m,

копьеметательница, -ы ž

прыжок, -жка m

~ в длину

~ в высоту

~ в высоту способом «фосбюрифлоп»

~ с шестом

спринт, -а m

командный ~

~ дистанцией x километров

спринтер, -а m, спринтерша, -и ž

спринтерский

~ие соревнования

~ое многоборье

быстро бежать, -гү, -жишь, -гут, nedok.

эстафета, -ы ž

передавать ~у

эстафетный

эстафета, эстафетный бег

~ая палочка

~ое соревнование/эстафета, ~ые гонки

шиповки, -вок ž, mn. č.

шестовик, -а m, прыгун с шестом,

-а m, прыгунья с шестом, -и ž

метание (копья, диска, молота), -я s,

толкание (ядра), -я s

БАДМИНТОН, -а m

ракетка для ~а

badmintonista, badmintonistka

бадминтонист, -а m, бадминтонистка,
-и ž

badmintonový

бадминтонный

~ míček

~ волан

BASEBALL

БЕЙСБОЛ, -а m

balk (v baseballu)

бок, -а m

baseballista, baseballistka

бейсболист, -а m, бейсболистка, -и ž

baseballový

бейсбольный

~ pálka

~ая бита

~ míček

~ мяч

tříbodová čára

трёхочковая линия

dvojaut (double play – baseball)

двойной аут, -ого –а m, дабл-плэй,
-я m

vynucený ~

вынужденный ~

flyout (aut ze vzduchu)

флай-аут, -а m

force out (nucený aut)

форс-аут, -а m

ground out (aut ze země)

граунд-аут, -а m

homerun (typ odpalu)

хоум-ран, -а m

runner

бегущий, -его m

směna

иннинг, -а m

trojaut (baseball)

трипл-плэй

BASKETBAL

БАСКЕТБОЛ, -а m

basketbalista, basketbalistka

баскетболист, -а m, баскетболистка,
-и ž

basketbalový

баскетбольный

~é hřiště

~ая площадка

~ koš

кольцо с сеткой

vhodit míč do ~ého koše

забросить руками мяч в кольцо с сеткой

blokování

блок, -а m, блокировка, -и ž

bod

trestný ~
 sčítání ~ů
 zrušení, vymazání ~ů
 přidávat ~y
 strhávat ~y
 započítat, přičíst ~y
 získat ~y

deska (odrazová – basketbal)**doskok**

~ míče
 ~ v basketbale

dribling**driblovat****kouč** (coach – trenér)**kroky**

dělat, mít ~

křídlo

levé ~
 pravé ~

pokutový hod**remíza****remizovat****trojskok****ВОЙКОТ**

~ olympijských her

bojkotovat

~ olympiádu

балл, -а m, **очко**, -а s, **точка**, -и ž

штрафное о.

подсчёт о-в

аннулирование о-в

начислять о-и

снимать б-ы

зачислить о-и

набрать о-и

щит, -а m

подбор, -а m, **приземление**, -я s

борьба за отскок

подбор

дриблинг, -а m

вести мяч, nedok.

коуч, -а m, **тренер**, -а m, **наставник**,
 -а m

пробежка с мячом, -и ž, **пронос мяча**,

-а m

бежать с мячом

вингер, -а m, **крыло**, -а s, **флигель**,

-я m

левое к.

правое к.

штрафной бросок

ничья, -ьей ž, **равной счёт**

сыграть в ничью, dok.

тройной прыжок, -ого -а m

БОЙКОТ, -а m

~ олимпийских игр

бойкотировать, nedok.,

игнорировать, dok., nedok.

~ олимпиаду

ВОЈ

silový ~

bojovat

~ o titul mistra světa

bojové umění

bojovník, bojovnice

БОХ

mužský ~

boxer, boxerka

boxerský

~é rukavice

~ postoj

~ ring

~ zápas

~á přilba

boxovat

duel

boxerský ~

háček (box)

levý ~

pravý ~

spodní ~

chránič zubů, náustek

knock-out, knokaut

knokautovat

ring

stínování (box)

СІЛ

міřit на ~

БОЙ, боя m, БОРЬБА, -ы ž,

СХВАТКА, -и ž

силовая б-а

боротья, nedok.

~ за звание чемпиона мира

боевое искусство, -ого -а s

боец, бойца m, борчича, -и ž,

женщина-боец, -ы-бойца ž

БОКС, -а m

мужской ~

боксер, -а m, боксерша, -и ž

боксерский

~ие перчатки

~ая стойка

~ ринг

~ матч, ~ поединок

~ шлем

боксовать, nedok.

дуэль, -и ž, поединок, -нка m

боксерский п.

хук, -а m

~ слева

~ справа

~ нижний

загубник, -а m, каппа, -ы ž

нокаут, -а m

нокаутировать, dok.

ринг, -а m

бой с тенью

ЦЕЛЬ, -и ž

метиться в ~

nezasáhnout ~

trefit ~

cílový

~á kamera

~á páska

~á rovinka

промахнуться

попасть в ~

финишный, целевой

фотофиниш

~ая лента

~ая прямая

CYKLISTIKA

dráhová ~

horská ~

silniční ~

BMX, biketrial ~

cyklistické rukavice

cyklocross

jízdní dráha

oválná dráha

cyklistický dres

asfalt

fourcross (terénní sjezd z kopce)

hustilka (pumpička na kolo)

jezdit na kole

jízda do kopce

jízdní kolo

brzdové páky ~ho ~a

duše ~ho ~a

kolo ~ho ~a

pedál ~ho ~a

plášť, pneumatika ~ho ~a

rám ~ho ~a

řetěz ~ho ~a

sedlo ~ho ~a

špice, drát ~ho ~a

ВЕЛОСИПЕДНЫЙ СПОРТ, -ого –а
m, **ВЕЛОСПОРТ**, -a m

велотрековые гонки, ~ на треке

горный ~

шоссейный ~

велосипедный мотокросс, байктриалс

велосипедные перчатки

велокросс, -a m

проезжая дорога

овальная дорожка

велосипедная майка

асфальт, -a m

байкер-кросс, -a m

велосипедный насос, -ого –а m

кататься на велосипеде

езда в гору

велосипед, -a m

тормозные ручки ~a

камера ~a

колесо ~a

педаль ~a

шина ~a

рама ~a

цель ~a

седло ~a

ступица ~a

ventilek ~ho ~a	клапан ~а
přilba na kolo	велосипедный шлем
řídítka	руль, -я m
ČAS	ВРЕМЯ , -мени s, mn. č. времена, 2. р. mn. č. –мён, ПОРА , -ы ž, СРОК , -а m
herní ~	игровое ~
kompenzační ~ (za opoždění při hře)	компенсированное ~ матча
oddechový ~	~ отдыха, тайм-аут
odečtení ~u	отсчёт ~мени
zastavení ~u, časomíry	остановка часов, ~мени
časoměřič	контролёр времени , -а m,
	секундометрист , -а m, хронометрист , -а m
~ zapisuje údaje ze stopek	с. записывает показания секундометров
pracovat jako ~	работать х-ом
časomíra	измеритель времени , -я m
DISKVALIFIKACE	ДИСКВАЛИФИКАЦИЯ , -и ž
DIVÁK, DIVAČKA	ЗРИТЕЛЬ , -я m, ЗРИТЕЛЬНИЦА , -ы ž
DOPING	ДОПИНГ , -а m
užívat ~	употреблять ~
dopingový	допинговый
~á kontrola	допинг-контроль, ~ контроль
~é látky	~ое вещество
DRUŽSTVO	КОМАНДА , -ы ž, ГРУППА , -ы ž
bránící ~	защищающаяся ~
národní ~	национальная ~
reprezentační ~	сборная ~

útočící ~
složení ~a
zařazení do ~a
dát dohromady ~
diskvalifikovat ~
fandit svému ~u

DVOJICE

sportovní ~
soupeřit ve ~ích

FINÁLE

čtvrtfinále
semifinále
postup do ~
dostat se do ~
probít se do ~
účastnit se ~

finalista, finalistka

finálový

~ zápas

finiš, cílová rovinka

finišmen, finišmenka

FLORBAL

florbalka (hokejka na florbal)

florbalový

~ý míček

FOTBAL

fotbalista, fotbalistka

нападающая ~
состав ~ы
номинация
составить ~у
дисквалифицировать ~у
болеть за свою ~у

ПАРА, -ы ž

спортивная ~
соперничать в ~х

ФИНАЛ, -а m

четвертьфинал

полуфинал

выход в ~

выйти в ~

пробиться в ~

участвовать в ~е

финалист, -а m, финалистка, -и ž

финальный

~ матч, ~ая встреча

финиш, -а m

финишё́р, -а m

ФЛОРБОЛ, -а m, ХОККЕЙ В ЗАЛЕ,

-я m

клюшка для игры в флорбол, -и ž

флорбольный

~ мяч

ФУТБОЛ, -а m

футболист, -а m, футболистка, -и ž

fotbalový

~é hřiště
 ~é utkání, ~ý zápas
 ~ dres
 ~ míč
 ~ reprezentant
 ~ rozhodčí

asistence

gólová ~, přihrávka

asistent rozhodčího**atak****aut**

time out
 zahrát míč do ~u

back (obránce)**bodování****branka**

fotbalová ~
 dát vlastní ~u
 střílet na ~
 zasáhnout ~u

brankář, brankářka

fotbalový ~

brankoviště**dotknout se (tečovat)****faul**

nesportovní ~
 osobní ~
 ~ na hráče
 ~ v útoku

футбольный

~ая площадка, ~ое поле
 ~ матч
 ~ая форма, футболка
 ~ мяч
 игрок ~ой сборной команды
 ~ арбитр

ассистирование, -я s передача, -и ž

результативная п-а, голевая п-а

помощник судьи, -а m**атака, -и ž****аут, -а m**

тайм-аут
 выбить мяч в ~

бэк, -а m**бальная оценка, -ой –и ž,****присуждение очков, -я s****ворота, -от mп. č.**

футбольные ~
 забить автогол
 бить по ~м
 поразить ~

вратарь, -я m, голкипер, -а m

футбольный ~

вратарская площадка, -ой ž, площадь**ворот, -и ž****коснуться, dok., задевать, nedok.****фол, -а m, грубая игра, -ой –ы ž,****нарушение правил, -я s**

неспортивный ф.
 персональный ф.
 ф. на игроке
 ф. в нападении

faulovat

~ soupeře

forvard (forward, útočník)

gól

vítězný ~

vlastní ~

~ hlavičkou

~ z pokutového kopu

dát ~

dostat ~

~ platí/neplatí

gólový

~á šance

chránič

brankářský ~

hrudní ~

~ holeně

~ kolena

~ lokte

~ paže

~ prstů

chytání

~ míče

~ obouruč

chytat

~ v brance

chytit

kapitán, kapitánka

~ reprezentace

фолить, nedok., **совершать фол**,
nedok., **сбить кого**, dok.

с. соперника

форвард, -а m

гол, -а m, **шайба**, -ы ž (v hokeji)

победный ~

автогол, ~ в собственные ворота

~ головой

~ с пенальти

забить г., забить мяч, забить ш-у, вбить
мяч в ворота

пропустить г.

~ засчитан/не засчитан

голевой

~ момент

защита, -ы ž, **щиток**, -тка m,

нагрудник, -а m, **наколенник**, -а m

вратарский блокер

нагрудник

щиток

наколенник

налокотник

крага

напалечник

ловля, -и ž

~ мяча

~ обеими руками

ловить, nedok., **стоять в воротах**,
nedok.

защищать ворота

поймать, dok.

капитан, -а m

~ сборной

~ týmu	~ команды
klička	улитка , -и <i>ž</i> , рулетка , -и <i>ž</i>
kop	удар , -а <i>m</i> , толчок , -чка <i>m</i>
pokutový, trestný ~	штрафной ~
kopačky	бутсы , -ов <i>mn. č.</i>
kopnout	ударить ногой , <i>dok.</i>
lavička	скамья , -и <i>ž</i>
hráčská ~	~ для игроков
trenérská ~	тренерский мостик
trestná ~	~ штрафников
střídačka	скамейка запасных
poslat na ~u	отправить на ~ью
nahrávka	передача , -и <i>ž</i>
obránce	защитник , -а <i>m</i>
penalta	пенальти , <i>neskl. s,</i>
	одиннадцатиметровый удар , -а <i>m</i>
střídání	замена игроков , -ы <i>ž</i>
střídat	чередовать , заменять , <i>nedok.</i>
~ hráče	з. игрока
tyč(ka)	штанга , -и <i>ž</i>
trefit ~u, nastřelit ~u	попасть в ~у
GOLF	ГОЛЬФ , -а <i>m</i>
hráč ~u	игрок в ~
golfista, golfistka	гольфист , -а <i>m</i> , гольфистка , -и <i>ž</i>
golfový	гольфовый
~é hole	клюшка для игры в гольф
~é hřiště	площадка для игры в гольф, поле для гольфа
~ý míček	мяч для гольфа
~ý úder	удар в гольфе
birdie (zasažení jamky pod par)	берди , <i>neskl. s,</i> птичка , -и <i>ž</i>
bunker (písečná překážka)	бункер с песком , -а <i>m</i>

caddie (osoba nosící hole)
green (část golf. hřiště s jamkou)
grip (držení hole)
jamka
striker (golf)

кедди, neskl. m
грин, -a m
грип, -a m
ямка, -и ž, **лунка**, -и ž
страйкер, -a m

GYMNASTIKA

moderní ~
sportovní ~
~ na nářadí

gymnasta, gymnastka

gymnastický

~á hala, tělocvična
~á hrazda
~á kladina
~á koza
~á obruč
~á švédská bedna
~á trampolína
~á žíněnka
~é kruhy
~é nářadí
~ dres

bradla

~ o nestejně výši žerdi
~ o stejné výši žerdi

kotoul

~ dopředu
~ dozadu
~ vpřed do sedu roznožmo

přemet

ГИМНАСТИКА, -и ž

художественная ~
спортивная ~
~ на снарядах

гимнаст, -a m, **гимнастка**, -и ž

гимнастический

~ зал
~ турник, ~ая перекладина
~ое бревно
~ козёл
~ обруч
~ плит, ~ ящик
~ трамплин
~ мат
~ие кольца
~ие снаряды
~ купальник, ~ костюм

брусья, -ьев мн. č.

разновысокие ~
параллельные ~

кувырок, -рка m

~ вперёд
~ назад
~ вперёд в сед ноги врозь

переворот, -a m, **кувырок**, -рка m

přeskok

~ přes koně

~ přes kozu

roznožka

salto

dvojitě ~

~ pozpátku

~ s obratem

~ vpřed

~ vzad

trojitě ~ s dvěma vruty

skoky na trampolině

švihadlo

skákat přes ~

výmyk

HÁZENÁ

házenkář, házenkářka

házenkářský

~á hala

~ dres

~ turnaj

~é hřiště

~ míč

HRA

falešná ~

fér ~

kolektivní ~

obranná ~

прыжок, -жка m через *что*, **скачок**, -

чка m

~ через коня

~ через козла

опорный прыжок ноги врозь, -ого -а

m

сальто, neskl. s

двойное ~

~ задом наперёд

~ с поворотом

~ вперёд

~ назад

тройное ~ с двумя винтами

прыжки на батуте, -ов на -е mn. ж.

скакалка, -и ж, **прыгалка**, -и ж

прыгать через ~у

подъём махом, -а m

ГАНДБОЛ, -а m, **РУЧНОЙ МЯЧ**,

-ого -а m

гандболист, -а m, **гандболистка**, -и ж

гандбольный

~ зал

~ая форма

~ турнир

~ая арена

~ мяч

ИГРА, -ы ж

нечестная ~

честная ~

командная ~

защитная ~

prodloužená ~

útočná ~

~ v oslabení

zastavení, přerušení ~y

neúčastnit se ~y

vyřadit ze ~y

hrací

~ plocha

~ pole (baseball)

hráč, hráčka

driblující ~

druhý nasazený ~

fotbalový ~

náhradní ~

nekrytý, volný ~

útočící ~

~ opouštějící hřiště

~ střílející na branku

~ základní sestavy

~i se střídají

hrát

~ fotbal

~ na antuce

~ na křídle

~ nerozhodně

~ v záloze

СНУВА

hrubá ~

osobní ~

technická ~

продлённая ~

наступательная ~

~ в меньшинстве

остановка ~ы

выйти из ~ы

исключить игрока из ~ы

игровой, игральный

~ая поверхность, ~ое поле, ~ая

площадка

фэйр

игрок, -а т, женщина-игрок, -ы -а ж

~, ведущий мяч

~, посеянный под вторым номером

~ футбольной сборной команды

запасной ~

открытый ~

нападающий ~, атакующий ~

~, покидающий поле

~, бьющий по воротам

основной ~

~и чередуются

играть, недок.

~ в футбол

~ на грунте

~ на фланге

сыграть вничью

~ в полузащите

ОШИБКА, -и ж

грубая ~

персональная ~

техническая ~

JACHTING

jachta

motorová ~

sportovní ~

závodní ~

jachtař, jachtařka

plachetnice

plachta

regata (jachting)

klasifikační ~

~ plachetnic

JEZDECTVÍ

jezdec

jezdecký

~á přilba

~é boty

~é sedlo

~ bičík

~ kabát

jezdit na koni

jízda

~ klusem

~ na koni

jízdárna

cval koně

cválat

drezura

drezurní ježdění

ЯХТИНГ, -а m, ПАРУСНЫЙ СПОРТ, -ого -а m

яхта, -ы ž, парусник, -а m

моторная ~

спортивная ~

гоночная ~

яхтсмен, -а m, яхтсменка, -и ž

парусная лодка, -ой –и ž, судно, -а s

парус, -а m

регата, -ы ž

классификационная ~

парусная ~

КОННЫЙ СПОРТ, -ого -а m, КОНКУР, -а m

всадник, -а m, наездник, -а m

верховой, всаднический

шлем для ~ой езды

краги

~ое седло

хлыст, хлыстик

редингот

ездить верхом

катание, -я s, езда, -ы ž, поездка, -и ž

е. рысью

е. верхом, верховая е.

манеж, -а m, ипподром, -а m

галоп лошади

галопировать, nedok., бежать

галопом, nedok.

джигитовка, -и ž

выездка

kuň

dostihový ~

jezdecký ~

osedlaný ~

opratě

párové ~

parkour, parkur**parkurové skákání****postroj (koňský)****třmen****uzda****uzdička****JUDO****KANOISTIKA**

rychlostní ~

branka**kajak****kánoe**

deblkánoe

singlkánoe

KOLO

finálové ~

kvalifikační ~

první ~

~ zápasu

předběhnout o celé ~

vypadnout ve 2. ~e

лошадь, -и ž, **конь**, -я m

скаковая ~

верховая ~

~ под седлом

вожжи, -ей mn. č.

парные ~

паркур, -a m, **конкур**, -a m**верховая езда с преодолением****препятствий**, -ой, -ы ž**упряжка**, -и ž, **сбруя**, -и ž**стремя**, -мени s**узда**, -ы ž**оголовье**, -ья s**ДЗЮДО**, neskl. s**ГРЕБЛЯ НА КАНОЭ**, -и ž

гоночная ~

ворота, -от mn. č.**каяк**, -a m, **байдарка**, -и ž**каноэ**, neskl. s

каноэ-двойка

каноэ-одиночка

ЗАЕЗД, -a m, **КРУГ**, -a m, **РАУНД**,

-a m

финальный з.

отборочный р.

первый з.

р. матча

опередить на к.

выпасть во 2-ом р-е

KVALIFIKACE

~ na OH

LUKOSTŘELBA

halová ~

terčová ~

terénní ~

luk

moderní olympijský ~

držení ~u

napínání ~u

tětiva ~u

lukostřelec, lukostřelkyně

lůžko

toulec na šípy

zakládka (lukostřelba)

vytrvalostní ~

závěs (lukostřelba)

MEDAILE

bronzová ~

olympijská ~

stříbrná ~

zlatá ~

vyhrát ~i

získat ~i

medailista, medailistka

~ z OH

КВАЛИФИКАЦИЯ, -и ž

отборочный цикл Олимпийских игр

СТРЕЛЬБА ИЗ ЛУКА, -ы ž

~ в помещении

~ по мишеням

полевая ~

лук, -а m

современный олимпийский ~

хват ~а

натяжение ~а

тетива ~а

лучник, -а m, стрелок из лука, -лка m,

лучница, -ы ž

гнездо, -а s

колчан, -а m

полочка, -и ž

~ выносливости

трос, -а m

МЕДАЛЬ, -и ž

бронзовая ~

олимпийская ~

серебряная ~

золотая ~

завоевать ~

взять ~, получить ~

медалист, -а m, призёр, -а m,

медалистка, -и ž

олимпийский п.

MODERNÍ PĚTIBOJ

pětibojář, pětibojářka

OLYMPIÁDA

letní ~

zimní ~

konání ~y

účastnit se ~y

olympijský

Mezinárodní olympijský výbor

~á přísaha

~á symbolika

~á vesnice

~á vlajka

~é heslo

~é hry

~ ceremoniál

~ emblém

~ oheň

zvítězit na ~ých hrách

PLAVÁNÍ

kondiční ~

synchronizované ~

závodní ~

bazén

krytý ~

otevřený ~

plavecký ~

bóje, plovák

koupací čepice

СОВРЕМЕННОЕ ПЯТИБОРЬЕ, -ого

-ья s

пятиборец, -а m, пятиборка, -и ž

ОЛИМПИАДА, -ы ž

летняя ~

зимняя ~

проведение ~ы

принимать участие в ~е

олимпийский

Международный олимпийский комитет

~ая присяга

~ая символика

~ая деревня

~ флаг

~ лозунг

~ие игры

~ая церемония

~ая эмблема

~ огонь

победить на ~их играх

ПЛАВАНИЕ, -я s

кондиционное ~

синхронное ~

спортивное ~

бассейн, -а m

закрытый ~

открытый ~

плавательный ~

буй, буйа m, mн. č. буи, 2. р. mн. č. буёв

купальная шапочка, -ой –и ž

plavat

- ~ kraul
- ~ motýlek
- ~ padesátku
- ~ prsa
- ~ s ploutvemi
- ~ volný styl
- ~ znak

plavec, plavkyně

- dálkový ~
- závodní ~

plavecký

- ~é brýle
- ~é závody
- ~ bazén
- ~ styl

plavky**pólo**

- vodní ~

pólista, pólistka**skoky do vody**

- ~ akrobatické
- ~ synchronizované
- ~ zpětné
- ~ zvrtné
- ~ jednotlivců
- ~ z věže

vrut

- půl~ (skoky do vody)

SPORT

- cyklistický ~

плавать, nedok.

- ~ кролем
- ~ баттерфляем
- ~ на дистанцию 50 м
- ~ брассом
- ~ с ластами
- ~ вольным стилем
- ~ на спине

пловец, -ца m, пловчиха, -и ž

- пловец-марафонец
- профессиональный ~

плавательный

- очки для плавания
- соревнования по плаванию
- ~ бассейн
- стиль плавания

купальник, -a m**поло, neskl. s**

- водное ~, ватерполо

игрок в поло, ватерполист, -a m,**ватерполистка, -и ž****прыжки в воду**

- акробатические ~
- синхронные ~
- вращения
- обороты
- одиночные ~
- ~ с вышки

винт, -a m

- полу~

СПОРТ, -a m

- велосипедный ~

jezdecký ~
motocyklový ~
profesionální, vrcholový ~
vodní ~y
letní druhy ~u, letní ~y
~ na profesionální úrovni

sportovec, sportovkyně

sportoviště

sportovní

~ disciplína
~ oblečení
~ obuv
~ soutěž
~ střelba
~ trénink
~ vybavení

START

hromadný ~
individuální ~
nevydařený ~
opakovaný ~
předčasný ~

startér

startovací

~ pistole

startovat

startovní

~ bloky
~ číslo
~ výstřel

startující

конный ~
мотоциклетный ~
профессиональный ~
водные виды ~а
летние виды ~а
большой ~

спортсмен, -а m, спортсменка, -и ž

спортивная площадка, -ой -и ž

спортивный

~ая дисциплина
~ая одежда
~ая обувь
~ое соревнование
~ая стрельба, стрелковый спорт
~ая тренировка
~ое снаряжение

СТАРТ, -а m

масс-старт, групповой ~
раздельный ~
неудачный ~
повторный ~
фальстарт

стартер, -а m, стартёр, -а m

стартовый

~ пистолет

стартовать, nedok.

стартовый

~ая колодка
~ый номер
~ый выстрел

стартующий

STOLNÍ TENIS

pingpongový stůl

pálka

~ na stolní tenis

STŘELBA

~ na asfaltové holuby

~ vleže

~ ve stoje

~ z pistole

~ z polohy v kleče

~ z pušky

střelec, střelkyně

střelecký

střelivo

střelnice

střílet

zamířit (přiložit k líci zbraň)

ŠERM

bojový ~

sportovní ~

~ fleretem

~ kordem

~ šavlí

zápas v ~u

bodnout

~ soupeře

bodnutí, zásah

vzájemné ~

fleret

НАСТОЛЬНЫЙ ТЕННИС, -ого -а m

стол для настольного тенниса

ракетка, -и ж, бита, -ы ж

~ для настольного тенниса

СТРЕЛЬБА, -ы ж

стендовая ~

~ из положения лёжа

~ из положения стоя

~ из пистолета

~ из положения с колена

~ из винтовки

стрелок, -лка m, женщина стрелок,

-ы -лка ж

стрелковый

боевые припасы, -ых -ов mn. щ.

стрельбище, -а s

вести стрельбу, nedok., стрелять, nedok.

прицелиться, dok.

ФЕХТОВАНИЕ, -я s

боевое ~

спортивное ~

~ на рапирах

~ на шпагах

~ на саблях

поединок в ~и

нанести укол, dok., уколоть, dok.

н. у. противнику

укол, -а m

обоюдный ~

рапира, -ы ж

obrana (šerm)
šermíř, šermířka

šermířský
~á planš
šermování
šermovat
štit (ochranný)
rukojeť
~ s košem, číškou (šerm)

TAEKWONDO

disciplíny ~:
Hosinsool
Matsogi
t-ki
Tul
Wirok

TENIS

antuka

hrát na ~ce

antukový
backhand
breakball
čtyřhra, debl
smíšená ~
~ v tenise
držení rakety
dvojchyba

оборона, -ы ž, **защита**, -ы ž
фехтовальщик, -а т, **фехтовальщица**,
-ы ž
фехтовальный
~ая дорожка
фехтование, -я с
фехтовать, nedok.
защитная маска, -ой -и ž
рукоятка, -и ž
~ с гардой

ТХЭКВОНДО, neskl. s

дисциплины ~:
Хосинсуль
Матсоги
т-кки
Туль
Вирёк

ТЕННИС, -а т

глиняно-песчаный грунт, -ого -а т,
глиняно-песчаный порошок, -ого
-шка т, **кирпичная крошка**, -ой -и ž,
теннисит, -а т
играть на г-е
грунтовой
бекхенд, -а т, **удар слева**, -а т
брейкбол, -а т
парная игра, -ой -ы ž
смешанная парная категория
парный разряд
хватка ракетки, -и ž
двойная ошибка, -ой -и ž

dvouhra	одиночка , -и <u>ž</u> , одиночная игра , -ой -ы <u>ž</u> , одиночный разряд , -ого а m о. и. в теннисе
~ v tenise	эйс, -а m
eso (ace – úder)	форхенд , -а m, удар справа , -а m
forehand	гейм , -а m
game (hra)	геймбол , -а m
gameball (rozhodující podání)	ястребиный глаз , -ого -а m
jestřábí oko	корт , -а m, поле , -я s
kurt	теннисный ~
tenisový ~	покрытие ~а
povrch ~u	играть на ~е
hrát na ~u	матчбол , -а m
mečbol	подача , -и <u>ž</u> , питч , -а m
podání	боковая ~
boční ~	повторная ~
opakované ~	силовая подача в прыжке
smečované ~	~ мяча снизу, нижняя ~
spodní ~	верхняя ~
vrchní ~	~ мяча с лёта
~ ze vzduchu, z nadhozu	подавальщик , -а m, подавальщица , -ы <u>ž</u>
podavač, podavačka (člověk)	подающий игрок , -его -а m, подавальщик , -а m
podávající hráč	подавать , -даю, даёшь, даёт, nedok.
podávat (nadhazovat)	обводка , -и <u>ž</u>
prohoz (v tenise)	сет , -а m
set	выиграть ~ с перевесом в один гейм
vyhrát ~ s převahou jednoho gamu	смеш , -а m
smeč	рикошет , -а m, касание сетки , -я s
teč	тег , -а m
tečování	тронуть, коснуться рукой , dok.
tečovat	

tenisový

~á raketa

~á síť

~ loket

~ míček

tenista, tenistka**tiebreak****vyplést**

~ raketu

TRIA TLON

krátký/olympijský ~

triatlonista, triatlet**triatlonistka, triatletka****triatlonový****VESLOVÁNÍ****čtyřka (veslování)**

nepárová ~

párová ~

dovažek (závaží)**dvojka (veslování)****havlinka (část lodi)****hlavinka (část lodi)****osma****pačina****příd' (lodi)****příd'ový****rozjezd****sekera****тенисный**

~ая ракетка

~ая сетка

~ локоть

~ мяч

тенисист, -а т, теннисистка, -и ж**тай-брейк, -а т****выплести, натянуть, док.**

~ струны

ТРИАТЛОН, -а т

короткий ~

триатлонист, -а т**триатлонистка, -и ж****триатлонный****АКАДЕМИЧЕСКАЯ ГРЕБЛЯ, -ой,**-и ж**четвёрка, -и ж**

распашная ~

парная ~

балласт, -а т**двойка, -и ж, двухвесельная лодка,**-ой -и ж**уключина, -ы ж****вертлюг, -а т****восьмёрка, -и ж****каблук, -а****начало, -а т, зацеп/захват, -а т, нос,**-а т, носовая часть судна, -ой -и ж**носовой****разгон, -а т****лопасть, -и ж, лопатка, -и ж**

skif

dvojskif

veslař, veslařka**veslice****veslo**

jednostranné ~

zabírat ~y

veslovat**záběr**

konec ~u

začátek ~u

závěř (veslování)

rychlý ~

VODNÍ SLALOM**slalomář, slalomářka****lod'**

sjezdová ~

slalomová ~

řeka

divoká ~

splavná ~

sjíždění horských řek

sjíždění řek**VOLEJBAL**

mini ~

plážový ~

halový ~

dotyk

~ při blokování

скиф, -а m, одиночка, -и ž

двойка

академист, -а m, гребец, -а m,**академистка, -и ž, гребчиха, -и ž,**

hovor.

академический суд, -а m**весло, -а s**

однолопастное ~

загребать вёслами

гребци, недок.**гребок, -а m**

конец ~а

начало ~а

вывод, -а m

быстрый ~

ГРЕБНОЙ СЛАЛОМ, -ого -а m**слаломист, -а m, слаломистка, -и ž****судно, -а s**

сплавное ~

слаломное ~

река, -и ž

бурная, порожистая ~

сплавная ~

сплав по горным ~ам

сплав по рекам, -а m**ВОЛЕЙБОЛ, -а**

мини ~

пляжный ~

заловый ~

прикосновение, -я s, касание, -я s

к. на блоке

volejbalista, volejbalistka

volejbalový

~é hřiště

VZPÍRÁNÍ

~ nadhozem

~ tahem

činka

vzpěračská ~

osa ~y

zvedat ~y

dvojboj

vzpěrač, vzpěračka

vzpírat

ZÁPAS

řecko-římský ~

volný styl

ženský ~

srazit

~ soupeře k zemi

vzdát

~ zápas

zápasiště

zápasit

zápasnický

~ dres

~ souboj

волейболист, -а m, волейболистка,

-и ž

волейбольный

~ая площадка

ПОДНЯТИЕ ТЯЖЕСТЕЙ, -ия s

~ в рывке, в толчке

жим

штанга, -и ž, гантель, -и ž

штанга

гриф

поднимать ~и

двоеборье, -я s

штангист, -а m, штангистка, -и ž

выжимать, nedok., поднимать, nedok.

БОРЬБА, -ы ž, БОЙ, -я m

греко-римская ~, классическая ~

вольная ~

женская ~

положить, dok., сбить (с ног кого), dok.

~ противника на лопатки/повалить на землю

сдаться, dok.

прекратить борьбу

арена, -ы ž, ринг, -а m

бороться, nedok., биться с кем, nedok.

борцовский

~ костюм

поединок по борьбе

zápasník, zápasnice

~ lehké váhy

~ těžké váhy

борец, -рца m, борчиха, -и ž,

женщина-боец, -ы -а ž

~ лёгкого веса

~ тяжёлого веса

ANOTACE

Jméno a příjmení autora:	Jana Bajerová
Název katedry a fakulty:	Katedra slavistiky, Filozofická fakulta
Vedoucí bakalářské práce:	PhDr. Milena Machalová
Název bakalářské práce:	Letní olympijské hry (Sportovní terminologie)
Počet znaků:	61 430
Počet příloh:	1
Klíčová slova v češtině:	Letní olympijské hry, historie olympijských her, Pierre de Coubertin, olympijská symbolika a ceremoniály, zimní olympijské hry, financování, Mezinárodní olympijský výbor, Moskva, termín, terminologie, překladové transformace, přejímání, sportovní terminologie, olympijské disciplíny, slovník

Anotace:

Tématem této práce jsou Letní olympijské hry (Sportovní terminologie). Práce je složena z pěti kapitol. V první kapitole je popsána historie olympijských her všeobecně, jejich znovuoobnovení, olympijská symbolika a ceremoniály, dále jsou charakterizovány zimní olympijské hry. Druhá kapitola je zaměřena na otázku financování olympijských her. Následující kapitola popisuje letní olympijské hry, první LOH a moskevskou olympiádu. Čtvrtá kapitola je věnována vymezení slov termín a terminologie, překladovým transformacím a přejímáním cizích názvů. Poslední kapitola obsahuje konkrétní sportovní disciplíny a způsoby jejich překladu do českého a ruského jazyka.

ANNOTATION

Author's name and surname:	Jana Bajerová
Name of department and faculty:	Department of Slavonic Studies, Philosophical Faculty
Head of bachelor's thesis:	PhDr. Milena Machalová
Name of bachelor's thesis:	Summer Olympic Games (Sports terminology)
Number of symbols:	61 430
Number of supplements:	1
Key words:	The Summer Olympic Games, the history of the Olympics, Pierre de Coubertin, the Olympic symbols and traditions, The Winter Olympic Games, funding, The International Olympic Committee, Moscow, term, terminology, translation transformations, adoption, Sports terminology, the Olympic sports, dictionary

Annotation:

Subject of the bachelor's thesis is the Summer Olympic Games (Sports terminology). The thesis is composed of five chapters. The first chapter describes the history of the Olympic Games in general, renewal of the Olympics, the Olympic symbols and traditions and the origin of the Winter Olympic Games. The second chapter is devoted to financial question of the Olympic Games. Next chapter describes the Summer Olympic Games, the first Summer Olympic Games and the Olympics in Moscow. The following chapter focused on definition of term and terminology, translation transformations and adoption foreign words. The last chapter describes the concrete Olympic sports and possible ways of their translation to Czech and Russian language.